

Katrien Kúti
Talita kum!
Mondom neked, kislány, állj fel!

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Katrien Kúti
Talita kum!
Mondom neked, kislány, állj fel!

A mű eredeti címe:
Ik zeg je, meisje, sta op

Fordította:
Kúti György

Nyelvileg lektorálta:
Nagy Imola

A borítón a szerző egyik agyagfigurája látható

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 2001-ben, Budapesten jelent meg az Anker-Print Kiadó gondozásában, az ISBN 963 00 9027 9 azonosítóval. Az elektronikus változat a szerző engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a szerzőé és a fordítóé.

Nyomtatott kiadás

A könyv nyomtatott kiadása beszerezhető a bankok@freemail.hu címen.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Bevezetés	4
A négy szobrocska	5
A nyugős barát	6
Fekete, fehér, fekete, fehér	6
„Talita kum!”	6
Sárgapöttyös fehér	7
Agyag	8
Simon	9
Neved	9
Furcsa pár	10
Majd viszlek	11
Nyitottság	11
Fák és gyom	12
Adni és elfogadni	13
Sereghajtó	14
Mi Atyánk	15
Béke	15
Kéz	16
Az a kéz	18
Félelem	19
Közel az Istenhez	20
A cirkusz	22
Buborékok	23
Imádkozni	24
Maradniq	24
Követni	25
Szabadság	26
Ki vagyok?	26
Jó márka!	27
Keresztecske	28
Lábmosás	29
Mi a szenvedés értelme?	31
Isten áldjon és óvjon!	31
A helyes kérdés	32
Megpihenni	32
A tehéneffektus	33
A csiga és a versenyautó-csoda	34
A homokozó	35
Pingvin	36
Köszönöm	38
Az utolsó oldal	39
Függelék	40

Bevezetés

Megfogta a kislány kezét, s így szólt hozzá:
„*Talita kum!*”, ami annyit jelent: „Kislány,
parancsolom, kelj föl!” A kislány fölkel, és
elkezdett járkálni. Tizenkét éves lehetett.
(Mk 5,41–42)

Van egy nyűgös barátom, és el tudom képzelni, hogy még sok másfajta nyűgös barát is létezik. Talán mindannyiunknak van ilyen barátja.

Tíz éve élek már nyűgös barátommal, bár eleinte még nem neveztem a barátomnak. Azon az úton, ahol ezzel a nyűgös baráttal járok, velem van a hit. Ennek a barátságának a története *hitvallás*.

A négy szobrocscsa

Az agyag mindig is lenyűgözött, agyaggal ki tudtam fejezni magam. Van aki ír, van aki rajzol, van aki fest vagy színez... Én képekben gondolkodom. Ha megjelent egy kép a képzeletemben, és elég agyag volt a kezemben, elcsendesedtem, megnyugodtam, mert az alkotás időbe telik, és amit csinálni kell, meglehetősen egyhangú. Gyúrni kell, hogy puha legyen az agyag, és dörzsölni, hogy a felület egyenletessé váljék. Néha csak utólag észlelsz olyasmit, amit munka közben nem is vettél észre.

Sok szobrocscát csináltam, ezek közül négy különleges. E négy szobrocscsa mindegyikéhez egy-egy történet fűződik. A négy történet összefügg, és körülbelül tíz év alatt játszódott le. Amikor azonban a szobrocscákat csináltam, ennek egyáltalán nem voltam tudatában. Csak utólag jöttem rá, hogy az utolsó szobrocscsa nem készült volna el, ha nincs az első.

Az első szobrocscsa egy emberkét ábrázol, aki egy téglából mászik ki.

Egy hétvégén történt. Fiatalokkal jöttünk össze, hogy megismerkedjünk, együtt legyünk. Az elején olyan játékot játszottunk, ami által megismerhetjük társainkat. Kettesével járkáltunk, bekötött szemmel, hogy megtanuljunk bízni egymásban. Egyszer csak levehettem a sálat a szememről, és középre mehettam. A középre vezető legrövidebb úton magas lépcső volt. Akkor már nem tudtam rendesen lépcsőn közlekedni, csak saját, egyéni módszeremmel. A játékvezetőnek feltűnt a szokatlan mozgás.

– Katrien! Van valami a téreddel? – kérdezte.

– Nincs – válaszoltam szárazon –, nyugős barátom van.

Tulajdonképpen nem sok múlik egy ilyen válaszon, de mégis...

A hét végén agyagot kaptunk, hogy abból téglát formáljunk, hiszen ez volt a hétvégénk témája.

Egy téglát formáltam, bele egy repedést, amelyből egy emberke mászik ki, fölfelé, az én egyéni módszeremmel. Az egyik láb a lépcsőn, a kezek a jobb térden, előrehajolni, aztán a jobb térdre támaszkodni és nyomni, hogy fel lehessen húzni a bal lábat is. Nyugős barátom kényszerített arra, hogy így tegyek. Ilyen voltam. Katrien ilyen volt.

A második szobrocscsa egy út közepén álló emberkét ábrázolt. Az út kezdete tele van hatalmas gödrökkel, az út széle magas, a padka éles. Ilyennek láttam az utamat az elején – járhatatlannak. Hogy nyugős barátommal kell tovább élnem, tovább haladnom, elképzelhetetlen volt számomra. Egy kicsit messzebb az út egyenletesebbé vált, már csak buckák szabdalták; még távolabb pedig egészen simává válik. Az lenne a jövőm. A sárból, a földről egy emberke akar fölállni. Mászik. Igen csekélynek érzi magát, de most mégis erőt kap, és fölegyenesedik. Távolról meleg fény világítja meg, és ez erőt ad neki, reménnyel tölti el. Annak a fénynek az irányába nyújtja ki a karját. A fény Isten lángoló gondoskodása, amely titkon jelen van, és magában foglalja az ígéretet: „Veled leszek. Gyere, állj fel, sikerülni fog!”

A harmadik szobrocscsa témája megint egy hepehupás, de az eddigieknél valamivel jobb út. Aztán egy gödör, amelyből valaki nem tud kimászni. Az a valaki azonban nem én vagyok. Egy gödör, amelyből valaki nem tud egyedül kimászni. Egy olyan valaki nyújtja feléje a kezét, aki ugyanazt az utat hagyta maga mögött, mint az, aki a gödörben van. Egyedül nem tudna kimászni, de segítséggel igen. Hogyan, miért keresztezte egymást az útjuk – kifürkészhetetlen. Most azonban együtt vannak, együtt haladnak az úton.

A múlt nem lényeges, a jövőd sem. Kettesben bandukolni az úton, de nem egymás mögött, hanem egymás társaságában. Egymásra vagytok bízva. Nem fogjátok egymás kezét, a Név azonban, Isten neve összeköt benneteket. A negyedik szobrocscsa: két ember egymás

mellett az úton, de van köztük elég hely egy harmadiknak is. A középsőnek nyújtják a kezüket, és ő köti össze kettejüket: „*Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük.*” (Mt 18,20)

A nyűgös barát

Test és lélek egysége? Néha mégsem. Az egyik az enyém, a másik nem. A lélek az enyém, a test nem. Mert nem engedelmeskedik, nem teszi azt, amit akarok, hanem csak úgy megváltozik. Annyira más, mint amelyet megálmodtam, amilyenre vágytam.

Akkor hát meg kell próbálni kettéválasztani a lelket és a testet. Az egyik Katrien, a másik nem. Ez sem az igazi: legfőljebb arra alkalmas, hogy eljátszadozz a gondolattal. Akkor hát mégis együtt tovább?

Test és lélek együtt? Együtt ezzel a nyűgössel, amely néha nem azt csinálja, amit akarok, amely nem olyan, mint amilyenről álmodtam, amilyenre vágytam? Igen. A nyűgös barátal együtt.

Tulajdonképpen mégis barát egy kicsit, mert nélküle nem juthatok tovább. De ő sem nélkülem. Gondoznom kell őt. Haragudhatok rá, lázadozhatok ellene, de meg nem tagadhatom. Hiszen nyűgös barátja nélkül Katrien már nem lenne Katrien. Nyűgös barátomat néha egyenrangú társként viszem magammal, néha szorosán magamhoz ölelem, néha egy kicsit megpróbálom eltaszítani magamtól – a lényeg akkor sem változik: együtt megyünk. Mindig látlak, barátom, nem szabad téged figyelmen kívül hagynom, mert akkor mindketten szerencsétlennek érezzük magunkat.

Jézus! A kereszt mit jelentett Neked? Az is nyűgös barát volt Számodra?

Jézus! Úgy unom néha nyűgös barátomat. Te is untad a keresztedet?

Miért maradtál ott függve a kereszten halálodig? Mert másképp nem derült volna ki, ki is vagy tulajdonképpen? A Megváltó, az Élő? Mert másképp soha nem lehetett volna olyan világos, hogy az élet legyőzi a halált?

Talán azért, hogy megmutasd: nyűgös barátom nem győzhet?

Fekete, fehér, fekete, fehér...

Tengernyi idő, hűlő levegő, végtelen csillagos ég, hullócsillagok... Ha visszapillantok a múltra, nem tudom, merek-e még a jövőről ábrándozni, olyan sötétnek tűnik.

Ha áttekintem az életemet, akkor feketét, fehéret, feketét, fehéret látok, de talán mégis egy kicsit több fehéret, mert úgy 2000 éve egy férfi született Betlehemben.

Igen. Én is feketét, fehéret, egy kicsit több fehéret látok. Még egy hullócsillag...

A fehér sokkal áthatóbb, mint a fekete. Ezért törölheti ki a fehér a feketét az emlékeinkből.

„Talita kum!”

Jézus sokakat meggyógyított. Megszállottakat, vakokat, bénákat, leprásokat, és többeket feltámasztott a halálból is. Az emberek sokféleképpen közelítik meg őt, vagy sokféleképpen igyekeznek magukra vonni a figyelmét. E történetek között bizonyára van olyan, amelyik az én életemre is ráillik. Mondjuk azé a bénáé, akit barátai Jézushoz visznek, és csak úgy juttathatják hozzá, ha a hordággal együtt a tetőn keresztül engedik le.

Szerda este az egyetemi plébánia miséje a Beginák Templomában. A napi evangélium. Rik, Jo és Greet ülnek mellettem, kuncognak. Látom a szemükben, ahogy elképzelik: egy nyílás a templom tetején, egy hordágy himbálódzik a kötélén, teljesen összehangolt mozdulatok, tökéletes együttműködés azok között, akik leengednek engem...

Én azonban mégsem egészen így látom a dolgokat. Nem az én stílusom, hogy nagy tömegben, sokak szeme láttára feltűnjek. Máté leírja, milyen sokan jöttek Jézushoz közvetlenül a második kenyérszaporítás előtt (Mt 15,29–39). Bénák, vakok, némák – és Jézus meggyógyította őket.

De vajon én rászánnám-e magam, hogy odamenjek Hozzá, csak úgy? Nem tudom. Talán követném, hogy láthassam, mit csinál, hallgathassam, mit mond. Akkor hát melyik történet illik rám?

Talita kum!

Nem sokkal múltam tizenkét éves. A szüleim tudták, hogy van egy nyűgös barátom. Tudtuk, hogy az öcsémnek is van egy nyűgös barátja. Ugyanaz a betegség, vagy legalábbis nagyon hasonló.

Tudtam, hogy van egy nyűgös barátom. De nem sokat tudtam róla. Azt sem, hogy ez valójában mivel jár. Megérezni valahogy mégis megéreztem. Arról álmodtam, hogy pilóta leszek, de sejtettem, hogy így ez nem fog menni. Választottam hát valami más hivatást, amiben van „p” is, meg „ó” is, meg „a” is. Gyógypedagógia.

Nyűgös barátom veszteséget jelentett. Elvesztettem az álmodat, elvesztettem azt, ami még jöhetett volna. Veszteség mind a magam, mind a szüleim számára. A veszteséget átélni annyit jelent, mint egy kicsit meghalni.

A halál elszomorít, a halál elcsönDESít.

Ott ültem tizennégy évesen a nagy, csöndes kápolnában. Akkor már ráéreztem egy kicsit nyűgös barátomra, mégis ismeretlen volt még. Egyedül, minden különösebb ok nélkül üldögéltem ott; időm volt elég. Magamban, és mégsem egyedül. Aztán eszembe jutott: hogyan lesz ezután? Borzongató kérdések sora ötlött fel bennem. Aztán minden elcsönDESült, simogató csönd vett körül.

Aztán a gyöngéd felhívás: „Gyere, Katrien, menjünk tovább!” *Talita kum!*

Szelíd hangok, lágyan hívogató kéz és a hangban az ígéret: „Sikerülni fog. Gyere, bízzál bennem!”

Felálltam a földről, először négykézlábra, utána jobb láb előre, bal láb hátra, kinyújtani, kezét és lábat közelebb húzni egymáshoz, jobb kéz jobb térdre, bal kéz bal térdre, felnyomni, fej hátra, hátat kiegyenesíteni.

Így ni. Felálltam. A nyűgös barátommal. Igen. Tovább lépünk. Kimentem a kápolnából, és ment tovább az élet. Ez volt az első *Talita kum!*, de nem az utolsó.

Sárgapöttyös fehér

Egy nagy, fehér lap hevert az asztal közepén, rajta néhány filctoll. Ezzel foglaljuk el magunkat az ifjúsági hétvégén. Rá kellett írni a nevünket és kiszíneznünk. De nem akárhogy: minden színnek jelentése van. A piros aktivitást, energiát jelent, a fehér szabadságot, jókedvet, a sárga azt, hogy odafigyelsz másokra, a kék humort, a barna csöndet, a lila magányosságot, a narancssárga önbizalmat és így tovább...

Elkezdtem színeznünk, és úgy emlékszem, sok barnát meg sárgát használtam, és a többi színből is valamennyit. Hiányoltam valamit mégis, valamit nem tudtam színekben kifejezni, noha bennem élt. Bennem volt. Néhány filctoll meg már ki is fogyott. Valami újat kellett kitalálnom. Nos: sárgapöttyös fehér lett.

A sárgapöttyös fehér számomra Istent jelenti. Úgy éreztem, egy kicsit elkezdett bennem élni. Bennem volt minden örömmel és szomorúsággal együtt. Isten az, aki felemelt, erőt adott, felállított és tovább indított az úton.

Még keresgélve, hogy ki is ő pontosan, de meggyőződve arról, hogy jelen van, kiszíneztem a nevem sárgapöttyös fehérrel. Számomra a fehér az ünnepélyes Istent, a sárga pedig a belőle áradó, sugárzó forrását jelenti.

Agyag

Egy szobrocskát megformálni időbe telik, de alkalmad van közben imádkozni és gondolkodni. Valaki egyszer azt mondta: „Ha Isten valami fontosat akar közölni, akkor azt képekkel közli. Gondolj csak arra, milyen képletesek a példabeszédei!” Én pedig így folytattam: A hatodik napon Isten kézbe vett egy kis agyagot, és azt a saját képére formálta, így lett az ember.

Csináltál már valamit agyagból? Ha igen, akkor talán tudod, hogy a masszából nem lehet azonnal szobrot csinálni. Ha rögtön nekiesel a szobor formálásának, akkor száradás közben repedezni kezd.

Először tehát jól meg kell gyúrnod. Ehhez nem annyira figyelem, mint inkább türelem kell. Azután belekezdhetsz a formálásba. Képzletedben már él az alkotás, de hogy miképpen fogod megcsinálni, az agyag hogyan formálódik szoborrá, azt még nem tudod.

Egy idő után már kivehető az alak, megvan a durva forma. Ekkor kezdődik a finomítás, az igazi türelemjáték. Itt egy kicsit hozzátapasztok, ott egy kicsit leveszek belőle. Itt meg ott benyomom, eldolgozom valamennyire, simítom, és így tovább. Az alkotó egészen addig dolgozik, amíg azt nem érzi, a szobor tökéletes, vagy legalábbis jobb már nem lehet. Ezután többet nem nyúl hozzá.

Épp úgy, ahogy a művész, Isten is agyagból formál minden egyes embert. Istennek is van minden egyes emberről elképzelése. Először ő is a durva formával kezdi, de türelmesen alakít minket megállás nélkül. Lefarag itt egy kicsit, lecsiszol ott egy kicsit. Ez néha fáj. Miért kellett elválnunk? Miért lett beteg? Miért esett kútba a tervem? Miért? Nem elég még?

Értsd meg, hogy Isten, az emberszobrász foglalkozik veled, hogy elképzelése van rólad. Bízz meg benne, és legyen bátorságod azt mondani: „Igen, Uram, hogy mindez mire jó, nem tudom, de formáld csak ezt az agyagot, ami én vagyok, mert magam képtelen vagyok rá.”

Így megengeded, hogy Isten addig alakítson, míg szinte tökéletes leszel. Isten munkálkodása nem ért véget a teremtéssel, most is formál bennünket, megállás nélkül újra és újra.

*Istenem,
segíts, hogy agyagunkat puhán, gyúrhatóan, megdolgozhatóan tartsuk, még akkor is, amikor fáj, ha gyúrsz, és erősíts bennünket a kísértés ellen, hogy agyagunkat megkeményítsük, hogy semmi olyan ne történhessen vele, amit nem Te akarsz.*

*Imádkozzunk,
hogy folyton formáltassuk magunkat általa, hogy tökéletesedhessünk általa tetteinkben és szívünkben.*

(1995. június)

Valóban olyan kegyetlen az Isten, mint amilyennek tűnik? Fájdalmat akar okozni? Teljesen tőle függ az életünk? Avagy emberszobrászként alakítgat minket gondosan és szeretettel, figyelve az „agyagdarabban” rejlő lehetőségekre?

Ha visszapillantok a múltra, többek között fájdalmat, nehézséget, szomorúságot látok... Azt is látom azonban, hogy hova értem el mostanra. Hogy rengeteg nehézségen átjutottam. Ebből megértem, hogy a nyomorúság túl nagy volt ahhoz, hogy azon egyedül, csak magamban átjuthattam volna. Hogy idáig eljutottam, arra egyetlen magyarázatot találok, azt, hogy Isten velem volt. Hogy a kezében tartott, mint egy darab agyagot. Talán nyomkodva, simítgatva átváltoztatta a fájdalmat, szomorúságot – lággyá, szelíddé tett. Meggyőződésem, hogy nem Isten az, aki a szenvedést akarta. Mert nem szükségszerű, hogy a szenvedésből tanuljunk (noha ez lehetséges); tanulhatunk a szeretetből is. Ahogy egy kismacska a nyakánál megcsippentve a bőrénél fognak meg, ha tiltott helyre megy, és határozott kézzel rakják le oda, ahol lennie kell, úgy emel ki Isten minket onnan, ahol nem kellene lennünk, és rak le oda, ahol a helyünket kijelölte. A halottakból az élők közé. Ő juttatott tovább az utamon.

Simon

„Ahogy elvezették, megállítottak egy cirenei embert, Simont, aki éppen a mezőről tartott hazafelé. Vállára adták a keresztet, hogy vigye Jézus után.” (Lk 23, 26)

Simon. Nem tudunk róla sokat, mégis lenyűgöz azzal, amit Jézusért tett. Függetlenül attól, hogy akarta-e vagy sem, hogy kényszerből vagy önként segített.

Az egyik épp jön vissza a mezőről, a másik a Golgota irányába megy. Ami ott a két személy útjának kereszteződésében történik, oly lényeges, annyira emberi. Egy kereszt túl súlyossá válhat, összeroskadhatsz alatta, mégis tovább kell menned, bukácsolva is. És Simon viszi a keresztet, más keresztjét. Jézusét. Nem átveszi, csak egy darabig segít vinni az úton. Végül Jézusnak magának kell vinnie.

Ez a néhány sor Simonról és Jézusról – bármilyen rövid is a történet – bátorító ígéretet tartogat számomra. Nehéz lehet a kereszted. Talán túl nehéz lesz neked egyedül, de összeroskadni alatta?... azt nem. Nem kell teljesen egyedül vinned, mert én, én ott leszek veled.

Neved

Neved be van írva a tenyerembe.

A név, amit neked adtak.

A név, ahogy a többiek szólítanak, neveznek.

A név, ahogy én nevezlek, amelyiken én hívlak.

Az a név egyedi.

Azt a nevet én soha el nem felejttem.

A nevem – függetlenül attól, hogy tetszik-e vagy sem – hozzám tartozik. Mert ha kimondják a nevemet, rögtön utalnak arra is, ki vagyok, melyik a jó és melyik a kevésbé jó oldalam, milyen egyéni tulajdonságaim és milyen furcsaságaim vannak.

Ha azt mondják, „Katrien”, az sokkal többet mond, mint egy egész könyv, amely rólam szól.

Nevem be van írva Isten tenyerébe. Nem csak az én nevem, a Tiéd is. Neved egyedi, még ha ugyanaz is, mint az enyém. A te nevedet sem felejtí el Isten soha. A te neved is utal arra, aki vagy.

Épp azért, mert minden egyes név oly összetéveszthetetlenül hozzátartozik valakihez, nem tehetek mást – itt ebben a könyvben –, mint hogy mindenkit nevéen nevezek. Álnéven nem ismernék rá a személyiségekre.

Furcsa pár

Mivel szolgálhatok? Tolókocsival?

Már számtalan üzletben kerestünk, végül találtunk egyet, ami megfelelt az igényeinknek. Néhány napig kipróbálhattam egy ronda, rózsaszín tolókosit, ugyanolyat, mint amelyet vásárolni szándékoztunk. No, ezt az izét próbálom majd ki, ha elmegyünk sétálni Averbode környékén az erdőbe.

Amikor a tolókosiba ültem, először az tűnt fel, hogy „lépést tudtam tartani” a többiekkel. Ha elől voltam a csoportban, elől is maradtam, ha hátul voltam, hátul gurultam a csoporttal együtt.

Induláskor Stef a csoport elejére tolt. Váratlanul nekilendült, és feltolt a hegyen álló kápolnához. Első lettem. A csoport nem tudott követni bennünket. Ez kivételes élmény volt azért is, mert évekig leghátul kullogtam, egyetlen látványom a többiek háta volt csupán.

Fönn, a kápolnánál, láthattam az egész környéket. Ez volt az első alkalom, hogy nagy bizalom töltött el. Eltöprengtem Stef lendületén. Szinte hallani véltem: most kezded el a tolókosis életet, Katrien. Menni fog, mert segítetek tolni.

Furcsa pár: Stef és Jézus. Megnyugtatnak, mert mindketten derűt lopnak a szívembe, örömet okoznak. Ők voltak az első, de nem az utolsó furcsa pár az életemben; Jézus azóta is – újabb és újabb segítőtárs alakjában – mindig mellettem van.

A próbaidő lejáta után elhatároztuk, ilyen tolókosis lesz az enyém is. De nem olyan csicsás rózsaszín, mint amelyet kipróbálásra kaptam, hanem egy szép zöld. A szép zöld a tizenhetedik születésnapomra érkezett meg. Mégsem úgy történt, ahogy valaha az orvosok megjósolták: „Tizenhét éves korára teljesen tolókosira szorul majd.”

Tizenhét éves voltam, és még mindig rendesen fel tudtam állni a tolókosiból. A rózsaszínű és a zöld között eltelt egy kis idő. Vártam is rá, meg nem is. Nehéz időszak volt. Azt már felfogtam, hogy mibe vágtam bele, azt azonban még nem tudtam, hogyan is fog ez lezajlani valójában.

Rám is vonatkozott a Szentírás egy szakasza, amiben épp arról van szó, hogy *nem ismerhetsz mindent, nem dönthetsz mindenről magad. Ez van. Azért még nem kell félned, én veled leszek. Ha engem követsz, úgysem tudod, hova kerülsz. Az én utam kifürkészhetetlen, mégis menni fog.*

„Bizony, bizony, mondom neked: Amikor fiatal voltál, felövezted magad, s oda mentél, ahova akartál. De ha majd megöregszel, kiterjeszted karod, s más fog felövezni, aztán odavisz, ahova nem akarod.” (Jn 21,18)

Majd viszlek

„Aztán így szólt tanítványaihoz: Ezért mondom nektek, ne aggódjatok megélhetésetek miatt, hogy mit esztek, sem testetek miatt, hogy mit vesztek fel. A lélek több, mint az eledel, s a test több, mint a ruha.” (Lk 12,22–23)

„Atyátok tudja, hogy szükségetek van rájuk.” (Lk 12,30)

Ismét egy agyagszobrocskán dolgozom. Egy embert ábrázol, aki karjában gyöngéden tart egy kisgyermeket, és megy az úton. Nincs könnyű dolga, mert az út meredeken visz fölfelé. Atyád tudja, hogy mire van szükséged. Tulajdonképpen nincs választása, csak emberek kezével teheti, amit tesz. Ha visszpillantok arra, amit nyűgös barátommal éltem át, és ha visszatekintek mindazokra, akikkel találkoztam az életemben, akkor csak megerősíthetem ezt az állítást. Atyám tudja, hogy mire van szükségem. Sok olyan emberrel hozott össze a sors, akik a szó szoros és átvitt értelmében is felemeltek és vittek.

Elsősorban a szüleim. Nem volt könnyű nekik, különösen az elején nem. Hozzá kellett szokniuk nyűgös barátomhoz, és Thomas fivérem nyűgös barátjához is. Nekik is – éppúgy mint nekem – újra és újra alkalmazkodniuk kell nyűgös barátomhoz. A két nyűgös barát azért nem akadályoz meg bennünket abban, hogy mindnyájan boldogok legyünk. Hogy mama és papa valóban kiáll mellettem, az apróságokban mutatkozik meg. Nem kell őket mindenre megkérni, nem kell mindent részletekbe menően elmagyarázni. Tudják, hogyan tolják a tolókosit, hogyan tegyék az autóba. Tudják, hogyan ültessenek az autóba, és hogyan segítsenek ki belőle. Azt is tudják, hogy bizonyos dolgokat nem várhatnak el tőlem.

Lassacskán megtanultam, hogy nemcsak a mamám és a papám segíthet nekem. Hogy nemcsak a papám elég erős ahhoz, hogy felemeljen és vigyen.

Elég nehezen szoktam hozzá, hogy a húgom is segíthet. Hat évvel fiatalabb nálam, és mindig ő volt a kicsi. Amikor tolókosizni kezdtem, az ölembe ült, és egy harmadik valaki tolt minket. Ez most már nem menne, már nincs is rá szükség. Időközben nagy lett, ő tolt engem, és ő segít felállni.

Néha nehéz elfogadni, hogy Isten gondoskodni fog rólunk, és hogy semmitől sem kell félnünk. De ha körülnézek, csak megerősíthetem: Atyám tudja, mire van szükségem.

Nyitottság

Két nyitott kéz nyugszik egymás mellett, ilyenné formálom a szobrocskát. A két nyitott kéz a befogadás jele.

Hogy annak idején ez miért volt olyan fontos nekem, arra már nem emlékszem. A két kezét Loppemben hagytam, egy lelkigyakorlatos házban, ahol csináltam. Meglepődtem, amikor viszontláttam a szobrocskát. Egyrészt, mert nem volt olyan szép, nem volt olyan ép, és kisebb is volt, mint ahogy az emlékezetemben élt. Mégis az a két kéz volt, amit én formáltam. Másrészt azért lepődtem meg, mert váratlan helyen pillantottam meg a szobrocskát: a meditációs szoba feszülete alatt. A feszületet sokszínűnek láttam – két nyitott kéz: az élet és halál, a remény és örület, a félelem és bizalom, a szenvedés és szeretet feszülete.

Két nyitott kéz az alatt a feszület alatt.

A látvány szíven ütött. Talán éppen az a nyitottság lényege, hogy legszélsőségesebb érzelmeinket, éppúgy mint életünket és halálunkat, megoszthatjuk egymással és Istennel.

Fák és gyom

„Fa leszel.” Ez volt az egyik munkával és lelkigyakorlattal töltött ifjúsági tábor mottója az averbodei apátságban.

Ott tanultam meg, mi a csönd. A fák és a gyomok tanítottak meg rá. Amit a fákról mondhatok, elég kevés, azzal kezdem hát. Olyan csodálatos, hogy hozzájuk támaszkodhatsz, felnézhetsz az ágakra, a levelekre, a fényre, ami a levelek között játszadozik. Akkor oly kicsinek érzem magam, szinte zsugorodom. Ha azután újra nagynak akarom érezni magam, akkor csak le kell pillantanom a földre. Nyugodtan. Egy idő után észreveszem a hangyát, a levéltetűt, és mindenféle más csúszó-mászó állatkát. Ha elég sokáig ülve maradok és nyugodtan körülnézek a környezetemben, visszajön a madár, a mókus, amelyeket elriasztottam a jövelelemmel. Ilyenkor öröm, hála tölt el, hogy ebben a szép, nekünk teremtett világban élhetek, itt kaptam helyet.

A táborban kerti munkát is végeztünk. Főleg gyomláltunk, és az állatokat – a csirkéket, a nyulakat, meg a birkákat – láttuk el.

A kert egyik oldalán hosszú, régi fal volt, és az előtt voltak a virágágyások. Ott dolgoztuk le a hét legjavát. Kettesével osztottak be minket, hogy egy darabka földet megműveljünk. Ha készen voltunk, tovább mehettünk a következő darabra. Egyedül maradtam, utolsónak a párok beosztásakor. Így esett, hogy Jos-szal fogtam neki az angyalfüvel¹ teli ágyásnak. Jos – a rendkívül nyugodt, norbertusi szerzetes atya – csoportunk egyik vezetője volt. Szívesen pipázott. Az angyalfű volt az egyetlen igazán nagy növény hátul, a kert sötét részében, a fák alatt. Jos a gyomról beszélt. Megmutatta, hogy melyik gyomot szedhetem ki gyökerestül, melyiket nem. Aztán az angyalfüről beszélt.

Hogy mi mindenről beszéltünk még, és hogy a beszéd közötti szünetek milyen hosszúak voltak, azt már nem tudom. Arra azonban emlékszem, mennyire élveztem a nyugalmat. Amikor rendbe hoztuk az angyalfüves darabot, belekezdünk egy másik ágyásba a hosszú fal mentén. Közelebb kerültünk a többiekhez. Kellemes volt. Kellemes volt a csevegés, de én mégis inkább hallgattam és nézelődtem. Néztem a gyomot, hogy milyen szép. Így teltek a napok. Noha csak április volt, mégis kellemes meleg volt a napon. A fal megóvott a szélről, a gyom pedig megmozgatta képzeletemet.

Gyom

*Oly szép látni, érezni, szagolni téged.
És mégis kitepünk természetes helyedről.
Túl sok van itt belőled.
A többiek attól tartanak, hogy megfullasztod őket.
Növényke! Néha oly kegyetlenek vagyunk.
Már észre sem vesszük, milyen szép vagy, annyira sietünk.
Néha mégis elfelejtjük mindőtöket kihúzni.
Szedd össze magad!
Nőj, újult erővel!
Megsértettek. Nehezebb lesz újra elfogadni az életet.
Szedd össze az erőd!
A léted lényegét még nem vették el.
Fogd magad, élj a lehetőséggel!*

¹ Angelica sylvestris

*Nőj újra, légy szép újra!
 Egy élettapasztalattal gazdagabb vagy.
 Láttál gödröt, vermet és dombot.
 Most már elég nagy vagy ahhoz,
 hogy másokat kiségs a veremből.
 Még nem ölte meg,
 csak megkurtítottak.
 Ha megnősz újra,
 leveled, virágod lesz, meg termésed.
 Gyomocska,
 adj hálát, hogy
 nőhettél,
 és ne feledd, milyen volt,
 amikor megcsónkítottak,
 és újra életre kellett kelned,
 fel kellett egyenesedned!*

A csirkéket és a nyulakat a reggeli előtt etettük. Az első és az utolsó reggelen jött még néhány (túlontúl is) elszánt segítőtárs, de a többi reggelen csak Jos és én végeztük ezt a munkát.

Megforgattuk a tojásokat, vizet, magot adtunk a baromfinak, kenyeret szórtunk a nyulaknak, úgy mentünk aztán vissza föl, mert a kert és a jószág a domb lábánál volt, a szállás meg fönt a domb tetején.

Lassan, nyugodtan mentünk, mert akkor már nyugós barátom korlátozta a sebességet.

Igen szívesen emlékszem vissza erre a hétre, noha szó szerint már nem sok mindent tudok felidézni. Kivéve azt, hogy kötöttem az ebet a karóhoz, miszerint a hajam sötétbarna, és nem fekete, mint ahogy a keserű csokoládé is barna, és nem fekete. A hét legnagyobb ajándékát egy séta során kaptam. Lentről mentünk felfelé, csakis úgy lehetett, hogy a csirkéktől és nyulaktól jöttünk vissza. Jos meg én megálltunk.

– Az életkori különbség tulajdonképpen nem zavar ám engem. Jól tudok beszélgetni veled, Katrien, ha akarod, a barátod lehetek – mondta Jos.

Nem lehetett másképp, mint hogy ezután tovább sétáltunk, fel a dombra.

Az utolsó napon agyagot kaptunk, nekem épp elég volt arra, hogy két kezet formáljak. Egymáson nyugodtak, mert mint ahogy a sötétbarna nem fekete, számomra az élet sem csupán adásvétel, hanem adás és elfogadás is. Amikor távoztunk az apátságából, az agyag még nem volt száraz, mégis odaadtam Josnak a két kezecskét, ott nála megszáradhat.

Adni és elfogadni

Adni és kapni. Mindkettőt tudni kell. Ha tudsz kapni, elfogadsz. Ha tudsz adni, elfogadnak.

Mint ahogy két kéz gyöngéden egymásba simul a tenyérrel egymás felé. Egy bizonyos ponton túl nehéz megítélni, ki az, aki ad, és ki az, aki kap.

Adok neked egy kicsit a milyenségemből, juttatok neked abból, amim van, amit én tudok, és cserébe megkapom az örömet és a háládat. Egy kicsit önmagadat adod, amit én bizalommal viszonzok. Két kéz. Nem akarnak megfogni, elnyomni, megszorítani. Nyitottak, adnak, és – elfogadnak.

Egy közönséges vasárnap egy közönséges templomban egy közönséges szentmisén.

Az áldozás. Kinyitottam a tenyerem, hogy a kenyeret, a Testét fogadhassam. Hirtelen, mint a villám, belém nyilallott: nyitott tenyér, ne csukódj össze, hanem tárulj föl. Ilyen nyitott tenyérrel tudsz adni, és tudsz elfogadni.

Mi történik itt? Mit adok most? És mit kapok?

Ez is egy azok közül a pillanatok közül, amikor adni és kapni, befogadni – egybemosódik? És mit kaphatok itt, amit el is vihetek?

Ha kinyitom a tenyerem, vajon igent mondok arra, hogy Krisztus és köztem egy vég nélküli adok-kapok/elfogadok kapcsolat létesülhet?

Sereghajtó

– Te vagy az utócsapat.

– Az mi?

– Olyan valaki vagy valakik, akik mindig az utolsók, és ezért az ő dolguk gondoskodni arról, hogy a hely, amit elhagynak, rendben legyen a következők számára, ki legyen takarítva, és be legyen zárva a kapu.

– Ja, értem.

Hiába kezdtem bele az útba a csoport elején, lassan, de biztosan megelőzött mindenki, utolsónak maradtam – sereghajtónak. Kivéve, ha valaki szándékosan velem maradt. Mivel jócskán megtapasztaltam, milyen érzés folyton hátul kullogni és utolsóként, egyedül érkezni valahová, arra gondoltam, hogy ennek az ellentéte rendkívül kellemes élmény lehet. Valaki, aki hozzám igazítja a léptét, valaki, aki nem kívánja, hogy lógó nyelvvel rohanjak a többiek után csak azért, hogy még elérhessem őket, hogy még hozzájuk tartozhassam. Valaki, aki nem kívánja meg, hogy folyton erőmet meghaladó módon tegyek meg valamit, hogy a lehetőségem határait súroljam...

Egyszer Jos-szal sétáltam az apátság kertjében.

Váratlanul elárult valamit nekem: „Te aztán lassan sétálsz, de néha, ha egyedül vagyok, én is ilyen lassan sétálok. Jólesik, hogy egyszer valakivel kettesben ilyen komótosan ballaghatok.” Eddig még sohasem kellett tolokocsiba ülnöm, ha Jos-szal mentem sétálni. Pedig egyre lassabban haladok, és a séta is egyre rövidebb.

Nemrégiben, amikor egyszer újra Josnál voltam, szép idő volt. Egy jó darabig nem találkoztam vele, így hát nemigen tudtam felbecsülni, meddig tudok elsétálni.

– Eljutsz még a csirkeólig?

– Nem tudom.

– Sebjaj. Ha nem tudsz visszajönni, van ott még egy taliga.

– Ha kell, kiveheted a tolokocsimat az autóból.

– Kivegyük?

– Ne, Jos, hagy! Csak akkor, ha feltétlenül kell.

Aztán elsétáltunk a gazdaságig, visszafelé pedig egy padon megpihelve élveztük a csodás időt.

Ha az emberek nem várják el, hogy balettozz vagy kötélén táncolj, hogy várná el Isten mindezt. Amit tudok és teszek, elegendő Istennek. Ő nem várja el, hogy átugorjam a léceket, amit az emberek állítottak „magasra”.

Mi Atyánk

*Mi Atyánk,
 aki a mennyekben vagy,
 szenteltessék meg a Te neved,
 jöjjön el a Te országod,
 legyen meg a Te akaratod,
 amint a mennyben, úgy a földön is.
 Mindennapi kenyerünket add meg nekiünk ma,
 és bocsásd meg a mi vétkeinket, amint mi is megbocsátunk
 az ellenünk vétkezőknek.
 És ne vigy minket a kísértésbe,
 hanem szabadíts meg a gonosztól.
 (Mt 6,9–15)*

Ezt az imát szeretem a legjobban.

A *Miatyánkot* imádkozni szövetséget jelent. Az idő és tér határain túl szövetségben vagy mindenkivel, aki ezt imádkozza, imádkozta. Amikor a szentmisén az oltár körül állunk kéz a kézben, akkor érzem, hogy a kör sokkal tágabb, átfogja az egész földet, és imádkozó elődeinkkel is összekapcsol. Így kerülnek a közelünkbe azok, akik már vagy most távol vannak tőlünk. Isten oly hatalmas, hogy összeköthet az idő és tér határain túl.

A *Miatyánkot* bensőséges hittel imádkozzuk.

Ha egy baráttal vagy barátnővel imádkozol, az köteléket kovácsol, mélyíti, meghitté teszi a kapcsolatot.

A Jos-szal átélt megkapó pillanatok közül mindig emlékezetes marad a következő.

Az egyik látogatásom végén bementünk a templomba, hogy egy rövid ideig Istennél legyünk. Már besötétedett, de a gyertyák fénye elég világot adott. Ott ültünk Isten házában, Ő előtte. Hosszú csönd után Jos odanyújtotta nekem a kezét, és elimádkoztuk együtt a *Miatyánkot*. Ennyi elég volt, hogy összefoglaljuk a csöndet. Az a bekeretezett lapocska is ismerős, amelyen nyomtatásban van a *Miatyánk*. Ezt a bekeretezett *Miatyánkot* meg egy kis keresztet akasztom fel legelőször, ha berendezem a szobám. Hiába tátong még üresen, ha felakasztom a kis keresztet és a *Miatyánkot*, a szoba egyszerre otthonossá válik. Otthonos, mert mindig a szobámban volt, bárhol laktam is, és mert emlékeztet a Mi Atyánkra, aki mindig volt és mindörökké lesz.

A *Miatyánkot* imádkozni ugyanis megnyugvás.

Mi Atyánk, Te nemcsak az én Atyám vagy, hanem a mamámé, a papámé, az öcsémé, a húgómé; azoké, akik közel lagnak, és azoké is, akik messze; azoké, akiket rég nem láttam, és azoké is, akikkel ma találkoztam. Atyám, vigyázz rájuk, tartsd meg őket!

Benned bízom, gondjaimat Rád hagyhatom, nyugodtan elalhatok.

Béke

„Ekkor újra megjelent Jézus, bár az ajtó zárva volt. Belépett, megállt középen, és köszöntötte őket: »Békesség nektek!«” (Jn 20,26)

„Békesség nektek!” Ez Jézus első kijelentése feltámadása után, amikor a tanítványaihoz megy. E kívánság áldás, azt jelenti, hogy jól menjen a sorod, legyen erőd, nyugalmad, lelki békéd.

Kicsi koromban egy harmadik emeleti lakásban laktunk. Az alattunk lévő szinteken két idősebb hölgy lakott, mindegyikkel csevegtem naponta. Odafigyeltem, hogy „igazságosan” osszam el az időmet kettejük között. A következő maradt meg az emlékezetemben a sok látogatásból, amit a „földszinti úrnőnél” tettem. Bebeszélte nekem, hogy egyfajta kis csoki, amit addig még soha nem láttam, arra való, hogy kiszórjuk az utcára, mint ahogy a sőt szórják ki a jeges útra, hogy ne csússzon. Utólag azért örülök, hogy mégis megettük a csokit. Állítólag vég nélkül faggattam arról, miért ez, miért az, miért, miért, miért... Egy idő múltán ő kérdezte tőlem, na, miért? Miért nem egyenes a banán?

Hatéves koromban elköltöztünk, és a kapcsolatunk megszakadt, míg egyszer elmentünk misére a régi plébániára, és ott újra találkoztunk egymással. Meglátogattuk egymást. Mivel a „földszinti hölgy” túl körülményes megszólításnak mutatkozott, Jeanne néni lett belőle. Jeanne nénitől sokat tanultam. Neki is volt egy nyugős barátja. Ugyan kicsit más, mint az enyém, de a különbség tulajdonképpen nem volt lényeges.

Az I. világháborúban, amikor 23 éves volt, „ellőtték” a térdét. Nem tudta hajlítani a lábát. Nem kerékpározhatott, és nem úszhatott, noha azelőtt igen szeretett kerékpározni, és igen szeretett úszni is.

Nem sokkal azelőtt, hogy újra összehozott vele a sors, jelentkezett a nyugős barátom. Fura volt, hogy – mintha összebeszélünk volna – ugyanolyan nehézkesen álltunk föl az asztaltól – ő, meg én.

Hogy mit tanított nekem Jeanne néni? Főleg és elsősorban életvitele volt számomra példaértékű. Minden nehézség és balszerencse ellenére az élet napos oldalát látta. Megtanított arra, hogy kellemetlen helyzetben is lehet nevetni, sőt, kinevetheted magát a kellemetlen helyzetet is, és hogy mindennek ellenére tovább kell lépni.

Jókedvű, derűlátó asszony volt, ugyanakkor ízig-vérig realista is.

Megtanított arra, hogy az a legjobb, ha mindent megteszel magad, amit és amíg bírsz. Ami pedig nem megy, azt ráhagyhatod másokra, csinálják ők, de arra figyelned kell, hogy ne lustulj el. Arra is figyelmeztetett, hogy sokan csak a nyugős barát előnyeit látják meg, és emiatt irigyelnek. Azt azonban, hogy a nyugős barátnak mennyi a hátrányos, nehezen elviselhető oldala, észre sem veszik.

Hogy mit gondolnak az emberek, nem tudhatom. Hogy mit mondanak, azt viszont – akár akarom, akár nem – hallom. Gyakran tesznek olyan megjegyzéseket az autónkra, hogy milyen „menő”. Ilyenkor igyekszem megmagyarázni, hogy azért olyan menő, mert két tolokocsinak kell beleférnie, és hogy tulajdonképpen sokkal szívesebben kerékpároznék, vonatoznék ám, ha tehetném. Mert ha arra képes lennék, akkor még sok minden másra is képes lennék.

Halála előtt néhány héttel Jeanne néni beköltözött egy szeretetotthonba. Meglátogattam ott. Egyik látogatásom alkalmával éppen a tévén nézte a misét. Odaültem mellé és együtt néztem vele. A katolikus mise békeköszöntése – *Béke legyen veletek!* – új értelemmel gazdagodott. Noha nemigen szeretem a tévémisét, mégis a mise végén életem egyik legszebb békeköszöntésében volt részem. Jeanne néni megfogta a kezem és azt mondta:

– A barátom vagy.

– Te is az enyém – mondtam meghatódva.

Kéz

– Szia, Katrien!

– Szia.

Egy kicsit később:

– Szia, Katrien!

- Ha megmondod, hogy hívnak, akkor – ha legközelebb találkozunk – a neveden szólíthatlak.
- Riknek hívnak.

E látszólag teljesen köznapi társalgást az egyetemi plébánia miséjéről kijövet folytattam. Leuveni „pályafutásom” legelején történt.

Mivel valakinek el kellett vinnie az órákra és vissza kellett onnan hoznia a tolokocsival, az első órák egyikén bemutatnak diáktársaimnak, megkérdezve, hogy ki lenne hajlandó engem a tolokocsival szállítani. Így az én nevemet mindenki tudhatta, de én egyikőjüket sem ismertem, mert nem mutattak be nekem mindenkit egyenként.

Később még többször találkoztam Rikkal, és néhányszor el is tolt az órákra.

Egyszer az egyik szünetben odajött hozzám, és bizonytalanul belekezdett:

– Katrien, épp most láttam egy pár fényképet az agyagfiguráidról. Valamit szeretnék kérdezni. Nem tudom, hogy meg tudod-e csinálni (mert a fényképeken csak emberkéket láttam), de tudnál-e kezet formálni körülbelül így (egymásra rakta a csuklóját tenyérrel fölfelé, nyitva). Akkor ezen elhelyezhetek majd egy gyertyát.

– Hogyne, tudok kezet formálni, már többször csináltam ilyesmit. Csak nem szoktam „rendelésre” dolgozni, de megpróbálhatom. Egy kikötéssel. Egy estét rászánunk, és eljössz segíteni, különben nem ülök neki magamban.

Néhány hét múlva egy este együtt formálgattuk az agyagot, és tekintettel arra, hogy egy ilyen szobrocska nincs rögtön kész, volt elég időnk beszélgetni.

Rik a szobrocskájáról beszélt, és arról, hogy az mit jelent neki. A nyitott kéz Isten befogadásának a jele, abban a gyertya azt jelenti: hadd vetődjön világosság Isten minden teremtményére, minden emberre.

Megint csak az egyik óráközi szünetben mesélte el Rik, hogyan fényképezte le a két kéz szobrocskáját benne a gyertyával. Pár hét elmúltával aztán nagy fényképet kaptam a szobrocskáról, szöveg – pontosabban: inkább ima – is tartozott hozzá. Büszke voltam (és még mindig büszke vagyok) rá. Felakasztottam a szobámban. Noha nem az enyém volt a szobrocska, egyre inkább az enyémmé vált. Bennem él, mert oly sokat nézem.

Kéz

Te,

Határtalan szeretet

Végtelen öröm!

A sötétbe vetett

fénynek nevezünk.

Öröm sugara,

Élet!

Kezünkkel vágyunk utánad,

kezünkkel melengetünk.

Virrassz bennünk,

Késztesz bennünket!

Add, hogy kezünk

hálás lehessen,

szolgálhasson,

ápolhasson!

*Akkor a kezünk
 megfoghat
 anélkül, hogy szorítana,
 adhat
 anélkül, hogy venne,
 melengethet
 anélkül, hogy fojtogatna,
 imádkozhat
 szótlanságban.*

Rik (1995 húsvétja)

Az a kéz

Egy nagy kezet formáltam. Egy kezet, amibe egy emberke mászik bele. Mert abban a kézben akartam élni, amelynek a tenyerébe bele van írva a nevem. Az a kéz az igazi házam, abban akarok melegedni, abban akarok otthon lenni. Az a kéz, amely kényeztet, véd, lehetőséget nyújt. Az a kéz, amely nyitott, örömmel fogad. Ebbe a kézbe akarom befészkelni magam, itt akarom megtalálni a helyem.

Pár év múlva megint egy nagy, nyitott kezet formáztam, de most függőlegeset, az ujjakkal felfelé. A tenyérben egy alak, az egyik kezét egyenesen fölfelé nyújtja. Egy emberke, aki félénken néz fölfelé. Föltámadás. Mennybemenetel. Egy szobrocskát formáltam meg Leen nagynéném emlékére.

Mert hiszek abban, ha Isten kezében nyugszunk, nincsenek határaink. Hogy Isten röpít minket határt nem ismerő szeretetében. Abból a kézből, amelyikbe bele van írva a nevem, abból akarok feltámadni.

Emlékezetes az a tavasz, amikor a szobrocskát elkészítettem Leen néni emlékére, az a tavasz, amikor az életünk igen megváltozott. A tavasz, amikor reméltük, hogy a csontvelő, amit mama a nővérének, Leen néninek adott, nálunk tartja még őt.

A tavasz, amikor elbúcsúztunk Leen nénitől. Az a tavasz bebizonyította, hogy a tél nem a vége, hanem az előkészítése valaminek.

Szia, Leen, szia, Leen néni!

*A hónapok során már hozzászoktunk,
 hogy a kórház hosszú folyosóin hozzád jöjjünk –
 legalábbis amikor nem voltál otthon.
 Most nem használ sem autó, sem lift,
 sem hőlégballon, sem ejtőernyő,
 hogy hozzád mehessünk,
 mégsem tűntél el csak úgy...
 Sokat és sokan segítettek neked
 apróságokkal, nagyobb dolgokkal.
 Mások meg
 lélekben voltak veled, imádkoztak érted.
 Volt értelme az imának?
 Mit kezdesz most vele?
 Ezután is imádkozunk érted, te pedig miértünk.
 Egyszer Jézus imádkozott valahol.*

Miután abbahagyta imáját, megkérte az egyik tanítványa:
 „Uram! Taníts meg bennünket imádkozni!”
 „Így kell imádkoznotok” – mondta Jézus, és megtanította nekik a Miatyánkot.
 Hittel mondjuk mi is: Atyám! Legyen meg a Te akaratod
 a földön is, miképp a mennyben.
 És mondjuk azt is: mindennapi kenyerünket,
 és mindazt, amire most szükségünk van,
 add meg nekünk ma!
 És hisszük, hogy Isten tekintete
 a halálon túl is követ bennünket.
 Tehát a viszontlátásig,
 amikor újra találkozunk!

(1995. április)

Félelem

„A bárka már jó pár stádiumnyira járt a parttól, hányták-vetették a hullámok, mert ellenszél fúj. Éjszaka a negyedik órváltás idején a víz tükrén elindult feléjük. Amikor a tanítványok észrevették, hogy a vízen jár, megrémültek. »Kísértet« – mondták, s félelmükben össze-vissza kiabáltak. Jézus azonban megszólította őket: »Bátorság! Én vagyok, ne féljete!« Erre Péter így szólt: »Uram, ha Te vagy, parancsold meg, hogy odamenjek Hozzád a vízen!« »Gyere!« – felelte. Péter kilépett a bárkából, és elindult Jézus felé a vízen. Az erős szél láttára azonban megijedt, és amikor merülni kezdett, felkiáltott: »Uram, ments meg!« Jézus kinyújtotta a kezét, és megfogta.” (Mt 14,24–31)

Nem a nyugős barát, hanem a félelem az, ami megbénít. Mert a félelem annyira áthat, ural mindent, hogy az örömek nem marad hely. És ha már öröm sincs, elsiváruasz, meghalsz. Így szívatja ki a félelem az életet belőled. Félsz, hogy mit hoz a jövő. Félsz, hogy mi fog még történni ezután. Félsz, hogy miről kell még lemondanod. Félsz, hogy megfelelsz-e továbbra is a rólad kialakított képnek. Félsz, hogy be kell vallanod, milyen esendő vagy.

Ha elfog a félelem, az a legnagyobb áldás, ha találkozol valakivel, aki egyfelől mérhetetlenül türelmes, másfelől a hite is mérhetetlen. Mert nyugős barátom belső lényege az, hogy ő erősödik, miközben én gyengülök.

Az első és a második egyetemi évem között a nyáron Görögországban voltunk. Engem – aki úgy véltem, hogy a nyugős barátommal együtt tudok élni a továbbiakban – elfogott a félelem. Félttem, hogy hogyan alakul a jövőm. Mert azon a nyáron sok mindent még épp meg tudtam tenni. De mi lesz, ha idősebb leszek?

Belátom, hogy az egyetemen tanulni biztonságos helyzet volt számomra, mert amit ott, az egyetemen tennem kellett, még épp a lehetőségeim határán belül volt. De milyen nehézségekbe ütközöm majd nyugős barátom miatt, ha gyakorlatra kell mennem, és ha később dolgoznom kell?

Azon a nyáron épp annak a határán voltam, amit a mindennapi életben meg kell tudni tenni (valamit felvenni, felállni a földről, fellépni a járdára). Volt, amit még meg tudtam tenni, és volt, amit már nem. Jelezzem, hogy segítségre szorulok? Bevalljam, hogy milyen „kicsi” vagyok? Elfogott a félelem.

A nyár ott, Görögországban ennek ellenére csodálatos volt. Családunk másodszor nyaralt Görögországban. Szilárd, a magyar unokatestvérem is velünk jött ez alkalommal. Az évek során sokat nyaraltunk együtt családunk magyar tagjaival, leginkább Magyarországon, de néha Belgiumban is.

Legtöbbször eltelik egy év, míg újra találkozunk. Tulajdonképpen hosszú idő, mégis minden alkalommal ott tudjuk folytatni, ahol abbahagytuk. Kivéve a nyelvet, mert legtöbbször szükségem van egy napra, hogy belejőjjek a magyarba. Szinte kizárólag a család magyar ágával beszélek magyarul, ha éppen nyaralunk valahol.

Tehát nyár Görögországban, másodjára. Szilárdot alig ismertem, korábban ugyanis inkább Csabával, a bátyjával játszottam és beszélgettem. Szilárdot azelőtt úgy könyveltem el, mint a család bohócát. Mostanra lehiggadt – nekem legalábbis úgy tűnt.

Az alatt a két hét alatt, amit együtt töltöttünk, sok mindent megbeszéltünk Szilárddal, bár, ha jobban belegondolok, tulajdonképpen semmi érdemlegeset. Ennek segítségével azonban igen hamar sikerült felfrissítenem magyar beszédképességemet. Mama felélénkítette a kapcsolatot a helyiekkel, ő már csak ilyen közvetlen. Papa, Liesbeth és Thomas az égszínkép vízben úszott a hátsó kerttől egy kőhajításnyira. Én pedig ott küszködtem a félelemmel, amit nem lehet kimondani.

Lassacskán azonban szó nélkül is kaptam választ. Szilárd ugyanis olyan valaki, aki sokat nézelődik, mindent megfigyel, és ezért sok mindent tud, vagy legalábbis megsejt.

Még épp fel tudtam lépni a kis küszöbre, de könnyebb volt, ha valakinek a kezébe kapaszkodhattam. Ott volt az a kéz. Még elúsztam egy darabig, de tovább jutottam, ha valakinek a vállába belekapaszkodhattam. Ott volt az a váll.

Szilárd észrevétlenül formálta közös cselekvéssé a saját tehetetlenségemet. És én hálás voltam neki teljes szívemből. Az ilyen kis dolgok alapozták meg bennem azt a felismerést, hogy igenis jelezhetem a környezetemnek, mi az, amit még bírok, és hogy emiatt még nem vagyok kevésbé Katrien. Ha kis lépésekkel haladok tovább a jövő felé, akkor a félelem nem is olyan fojtó. A bizalomnak és a türelemnek köszönhető, hogy az öröm kicsírázott, majd szárba szökkenett bennem.

Néha tudtam – az eszemmel –, hogy Isten gyermekeként bízhatok Benne, hogy nem hagy el engem, és hogy korlátozottságom, esendőségem ellenére szeret. De néha kézzel foghatóan kell ezt éreznem, meg kell tapasztalnom. Isten szeretetét kell megtapasztalnom az emberekben. Szilárdban megtapasztaltam.

Ez ott Görögországban szinte vízvázaló volt. Sokakat sodort mellém az élet ezután, akik segítettek minden egyes alkalommal, amikor nehezen viseltem az életet. Félelem töltött el, hogyan fogadjam el korlátaimat, azt pedig, hogy hogyan fogadtassam el másokkal, még mindig tanulom.

Most néha jólesik, örülök neki, ha kinyújthatom a karom mások felé és kérhetem tőlük: „Felsegítesz?” Nem mintha nem tudnék már egyedül felállni, de néha kimondhatatlanul sok erőfeszítésbe kerül, és akkor áldás, hogy valaki másra támaszkodva, „kettesben” állhatok fel.

Közel az Istenhez

A Pireneusoknak majdnem a legmagasabb pontján, a Pic du Midin vagyunk.

Nyár utója, napsütés, tiszta levegő, sziporkázik minden. Messze ellátunk, látjuk a hegycsúcsokat, a síkságot is. Itt-ott még hó. Végtelenség. Én – porszem az Egészben – körülnézek.

– Mi forog a buksi fejedben? – szólalt meg Greet mellettem.

– Mi mást lehet itt tenni, mint imádkozni? – válaszoltam félhangosan.

Újra mély csönd. Nézni, megköszönni, imádkozni.

Emlékezetes marad az a nap. Egész napos túrára mentünk a Pireneusokba. Véletlenül rossz felé tértünk el, ennek megfelelően változtattuk meg előzetes tervünket. Így indultunk el a Pireneusok legmagasabb csúcsára, a Pic du Midire. Az autóval elég magasra feljutottunk,

de az utolsó szakaszt gyalog kellett megtenni. Nekiindultunk, mert úgy látszott, hogy az út tolokocsival is járható. Úgy is volt – az első kanyarig.

Attól a kanyartól kezdve a tolokocsi minden volt, csak szállítóeszköz nem. A barátaim egyesült erővel vittek fel. Útközben szájtáti emberek bámultak bennünket. Az egyik férfi filmre vette, ahogy megyünk – kínlódva – fölfelé. Mivel Greet nem kedveli a báméskodókat, odament a férfihoz, és ezt a tudomására is hozta. Erre a férfi azt válaszolta:

– Azért veszem fel filmre, mert csodállak benneteket, hogy hajlandók vagytok így küszködni vele.

A férfi folytatta a filmfelvételt, és később küldött nekünk egy kópiát.

Meglepő, hogy rajta van a filmen az a döntő pillanat, amikor már majdnem a csúcson voltunk, mégis úgy döntöttünk, hogy nem folytatjuk tovább együtt az utat. Azon a helyen ugyanis vége lett az ösvénynek. Onnan a csúcsra már nem volt járható út, csak meredek kaptató. A hegyoldal ahhoz is túl meredek volt, hogy a tolokocsit fel lehessen tolni, és ahhoz is, hogy ölben vigyenek fel.

Szia Greet, Jo, Filip, Greetje, Gisèle és Steven!

Készek a fényképek. Megkaptuk a filmet is, én mégis szívesen csinálnék még egy „kimerevített pillanatképet”, fekete-fehéret, mert úgy érzem, hogy a fényképen nem igazán látni, miről volt szó. Vittetek a hegyekben, de ennél többet is tettetek, utólag visszatekintve úgy mondhatnám: előrelendítettetek.

Igen, Greet, azzal is, hogy azt mondtad, ne menjünk tovább. Épp abban a pillanatban, amikor felfogtam, hogy milyen messzire jutottunk el. Felfogtam, hogy ha egyedül lettem volna, el sem mertem volna indulni. Vagy ha mégis, nem jutottam volna messzire. Hogy akkor valószínűleg csak a barna kövekre, kavicsokra, sziklákra emlékeznék. Így sokkal többre. Gyönyörű volt ott fent!

Az viszont nagyon bántott, hogy hallottam és láttam, elfáradtatok, és nem tudtam rajta segíteni. Hallottam, hogy zihálva lélegeztek és láttam, hogy izzadtok. Nehezen viselem, ha mások szenvednek miattam.

Néha felmerül bennem a kérdés: Miért csináljátok? Ott is ezen gondolkodtam, de valami visszatartott, hogy megkérdezzem tőletek. Esetleg azt sugallhatná a kérdés, hogy kétkedem a jószágokban.

Az ember általában azért küzd, hogy valamit elérhessen, megkaphasson; valamit valamiért. Az effajta gondolatrendszerbe egyáltalán nem illett bele az, hogy felmentünk a csúcsra. Emiatt voltam zavarban, emiatt merült fel bennem a kérdés. Másrészt oly nagyszerű, hogy az általános törvényszerűségek nem minden helyzetben érvényesek. Valószínűleg emiatt vette fel a férfi is az egészet filmre.

Az elágazás: ahol már nem tudtunk együtt tovább menni. Nektek talán rosszabbul esett, mint nekem, én már annak is igazán örültem, hogy odáig eljutottunk. Ott aztán még el is estem, és segített is felállni valaki, aki épp elhaladt mellettünk. Aztán az a csapás, ami egy fennsíkra vitt, ahol Filip azt mondta nekem, igen bántotta, hogy a szándékokat nem tudtátok megvalósítani, és hogy nehéz beletörödni, ha valamit kényszerűségből abba kell hagyni. Bőbeszédűen tolmácsolta, hogy mi mindent mondtatok az ügryről (vagy talán mégsem olyan bőbeszédűen).

Ha valamibe belekezek, amit megítélésem szerint meg tudok csinálni, aztán mégsem megy, akkor én is bosszankodom egy kicsit, engem is elszomorít. A körülményektől függ, hogy folytatom-e inam szakadtáig, vagy abbahagyom, mondván: „Azelőtt ment, most már nem, hagyj fel vele!” Néha sokkal könnyebb azt mondani: „Ó, nem, ez nem megy, nem tudom megcsinálni!”, mintsem bevallani (miközben már nekifogtál): „Ez már nem megy.”

Számomra az a különbség a kettő között, hogy az első esetben már nagyjából belenyugodtam a helyzetbe (ez nem megy), a másodikban viszont (ez már nem megy), még nem fogadtam el a helyzetet és félek: „Ha egyszer azt mondom, hogy ezt vagy azt nem tudom csinálni, akkor – ha arra kerül a sor – talán soha többé nem fogom tudni megcsinálni.”

(1996. nyárutó)

A Bibliában néhány helyen szó van olyanokról, akik felmennek egy hegyre, hogy ott imádkozzanak. Ezáltal megszentelődik az a hely ott, fönt a hegyen. Nem azért, mert kilométerekben mérve közelebb kerülünk Istenhez, hanem mert útban fölfelé mi magunk is megváltozunk.

A cirkusz

Görögország, a harmadik együtt töltött szezón. Megint ugyanazon a helyen voltunk Görögországban, és megint velünk volt Szilárd is. Abban az évben órákat beszélgettünk a teraszon a vadszőlő alatt örömről, fájdalomról, meg mindenről, ami foglalkoztatott bennünket.

Miután sikerült elvégezni az egyetem első évét, a második egyetemi év pótvizsgálója várt rám, és volt bennem némi kétely, hogy sikerül-e. Mit tegyek a pótvizsga után? Folytassam? Hagyjam abba? Válasszak más hivatást? De a pedagógia volt az, amit igazán csinálni akartam.

Szilárd elmondott egy történetet.

„Úton voltam valahová, és hogy miért, miért nem, azt már nem tudom, de volt nálam egy hegedű. Hogy hova tartottam, nem tudom, mentem az orrom után. Azt biztosan tudtam, hogy hegedülni akarok, de hogy hogyan, azt még nem tudtam.

Elértem egy faluba, ahol egy cirkusz sátorozott.

Elmentem az egyik előadásra. Nagyszerű volt. Akkor egyből tudtam: ebben a cirkuszban akarok hegedülni.

Másnap visszamentem a cirkuszba, az igazgatóval akartam beszélni.

Amikor odaértem, az igazgató épp az embereknek köszöngetett. Megvártam, hogy a sokaság bemenjen. Akkor megszólítottam:

– Uram! Hegedülhetek-e a cirkuszában?

Az igazgató hahotázásban tört ki, aztán azt mondta:

– Cirkuszban hegedülni? Elment az eszed? Nem láttad még? Itt trombita van, meg dob. Itt minden nagy és hangos, mit akarsz itt egy hegedűvel?

– De mégis, nagyon-nagyon szeretnék hegedülni itt a cirkuszban – próbáltam meggyőzni az igazgatót. – Valóban, hegedülni akarok, mindig is erről álmodtam, és ez a cirkusz nekem éppen megfelelő lenne.

– No, akkor erre ki kell találnunk valamit, gyere csak velem! – mondta az igazgató nagy komolyan. Megmutatta nekem az elefántokat, az oroszlanokat, a lovakat, az akrobatákat, a bohócokat..., és láttam, hogyan lépnek fel, hogy dolgoznak.

A hegedű magában túl kicsi, de valami mással együtt kihozható azért belőle valami... Mindannyian segítettek, én meg csak gyakoroltam, gyakoroltam.

Eljött a nagy nap, az első fellépésem. Az előadás utolsó jelenete. A nézők már az előző jeleneteket is ovációval fogadták.

Legalul álltak az elefántok, a hátukon a bohócok és az akrobaták. Egy létrát tartottak, és azon, egészen fenn, majdnem a sátor csúcsában egyensúlyoztak egy széket.

Dobpörgés. Lassan felmáztam. A dob elhalkult, a közönség visszafojtotta lélegzetét. Elértem a széket, leültem, vállamhoz emeltem a hegedűt, és lassan elkezdtem játszani. Azt a dallamot játszottam, amelyik már régtől fogva a szívem mélyén élt.”²

Nem sokkal ezután eldöntöttem, hogy folytatni fogom a pedagógiát, egy „apró” különbséggel. Nem egyedül lépek tovább, hanem megkeresem az akrobatáimat és az elefántjaimat.

Örülök, hogy akkor azt mondtam: „De én igazán akarom!”

Azóta például el mertem menni nyári napközibe. Igazán örömmre szolgál, hogy játszom a gyerekekkel, hogy segítek a többi önkéntes felügyelőnek. Minden megy, de nem egyedül!

Buborékok

Görögország – ugyanaz a harmadik szezón, amiről az előbb már beszéltem. A tengerhez hozzátartozik a hal, a vízi növény, a tengeri süni, a hullám, és az, hogy úsznunk kell ahhoz, hogy mindezt megfigyelhessük. Házunk közvetlenül a tengerparton állt, így naponta többször is úszhattam. Néha csupán azért, hogy a csendet és a nyugalmat megtaláljam. Beúsztam a bójáig, ami csak egy kötéllel lehorgonyzott műanyag kanna volt. Megfogtam a bóját és lebegtem. Sodródtam, de az áramlás nem vitt el. Néha élveztem a tenger csöndjét; máskor meg harcoltam a tenger csöndjében, harcoltam a nyugós barátommal. Dühös lettem rá, mert egyre csak erősödött. Harcoltam a vízzel, hogy megmutassam nyugós barátomnak: annak ellenére, hogy bennem él, tudok még úszni. Néha jó volt énekelni, imádkozni a tenger csöndjében. Imádkozni, hogy kikiabálhassam, ami a csöndben történt, vagy hogy megosszam gondjaimat valaki mással, Istennel.

Olykor-olykor Szilárd meg én bementünk a vízbe lubickolni vagy a halacszkákat nézegetni.

– Katrien, gyere ide, itt, nézd, alattunk a vízben úgy három méterre. Meglepetés! – hívott Szilárd.

– Szilárd, olyan vagyok, mint egy úszó a vízben – vallottam be kényszerűen. – Bármit próbálok is, hogy lemerüljek, nem sikerül, mert azonnal feldob a víz.

Ez az igazság. Bár ennek azért megvan az az előnye, hogy akár órákig is tudnék lebegni a vízen minden különösebb erőfeszítés nélkül, a hátránya viszont az, hogy nem jutok le a tenger fenekére. De kerül, amibe kerül, látnom kell azt a meglepetést.

Szilárd lenyomott a víz alá, belekapaszkodtam a lábába. Így úszva akartunk lemerülni, de nem ment, folyton feldobott a víz.

Szilárdnak az a pompás ötlete támadt, hogy a sekély részben keres egy nagy követ, azzal fog engem lehúzni. Többször is megpróbáltuk, de még egy fél méterre sem tudtam a felszín alá lesülyedni. A tengeri herkentyűket, amik ott a mélyben egy autóabroncsba fészkeltek be magukat, nem láttam ugyan, de az egész délután kellemesen, hancúrozással telt el.

Egyik este sötétben akartunk úszni, éjszakai fürdőzést terveztünk, papa, Szilárd meg én. A nap már rég lenyugodott, mégis eleget láttunk a hold és a csillagok fényében. Körülöttünk mindenütt visszaverődött a fény. Mintha az ég és a föld között lebegtünk volna.

– Nézd, Szilárd, milyen sok kis csillag van a vízben! – újságoltam örömmel.

Valószínűleg van rá magyarázat, miért száll olyan sok fényes, csillogó buborék a felszínre, ha mozgatjuk a kezünket a vízben – sok apró csillag.

² Szilárd valójában Karinthy Frigyesnek *A cirkusz* című novelláját mesélte el. Annak, hogy a szerző egészen másként rezonált erre az elbeszélésre, mint amiről az ténylegesen szól, egyrészt lelki okai vannak, másrészt pedig az, hogy nem a magyar az anyanyelve. (A kiadó)

Az egyik este – a vakáció vége felé – megint ott ültünk a teraszon. Mintha a hullámok partra vetették volna gondolatainkat. Azon tépelődtem, hogy ki vagyok tulajdonképpen, és mit érek. A hullámok a parthoz csapódtak és visszahúzódtak.

– Szilárd, nem tudom, hogy valójában mit tudok jól csinálni – fogalmaztam meg kételyeimet.

– Sok fényes, csillogó buborékot, azt tudsz jól csinálni – mondta Szilárd csendesen.

Imádkozni

„Történt egyszer, hogy valahol éppen imádkozott. Amikor befejezte, egyik tanítványa kérte: »Uram, taníts meg minket imádkozni...«” (Lk 11,1)

Egy kicsit vonakodva mentem az imádságos hét első estéjére. Miért jelentkeztem tulajdonképpen? Meggondoltam-e a dolgot, vagy csak úgy megszokásból tettem, mert az előző években is részt vettem ilyen rendezvényeken? Mi keresnivalóm van itt? Egy egész héten keresztül naponta fél órát imádkozni a Szentírás egy szakasza alapján, és naponta egy félórás beszélgetés a lelkivezetővel ugyanerről a témáról. Hogy fogjak hozzá? Hiszen elfelejtettem, hogyan kell imádkozni, lecsendesülni.

Beléptem a szobába, ahol az első este minden résztvevő jelen volt. Kellemes volt a hangulat, de ez a légkör egyáltalán nem illett a bizonytalanságomhoz. Megpillantottam néhány ismerős arcot. Többek között láttam Hansot, az egyik lelkivezetőt, a nagydarab, göndör hajú, holland férfit, aki az én fülem számára mókás kiejtéssel beszél flamandul. Hihetetlenül szereti összeborzolni mások haját, és nevetni is szeret. Valahogy ilyenek ismertem meg az előző évben. Mellette volt még egy üres hely, oda ültem le. Alighogy leültem, Hans máris megkérdezte:

– Hogy vagy?

Nem úgy tette fel, mint egy szokványos kérdést, amire illendően az a válasz, hogy „jól”.

Akkor ráéreztem, jó, hogy ott vagyok, helyesen döntöttem, hogy részt veszek ezen az összejöveten.

Kiderült, hogy Hans lett a lelkivezetőm a héten.

Kaptam egy szöveget, abból kiindulva kellett imádkoznom, de az első fohászm ez volt: „Uram, taníts meg imádkozni!”

Már maga a kérdés elegendőnek bizonyult. Megtanultam, helyesebben újra megtanított imádkozni. Megint egy nagyszerű imádságos hétben volt részem.

„Kérjétek és kaptok, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek. Mert aki kér, az kap, aki keres, az talál, és aki zörget, annak ajtót nyitnak.” (Mt 7,7–8)

Maradni

„Én vagyok a szőlőtő, s Atyám a szőlőműves... Maradjatok hát bennem, s akkor én is bennetek maradok... Aki bennem marad, s én benne, az bő termést hoz. Hisz nélkülem semmit sem tehetek.” (Jn 15,1–5)

Ezt a rövid szentírási szöveget kaptam Hanstól az imádságos hétre.

„Nélkülem semmit sem tehetek...” Ha csupán ezt a rövid mondatot ragadod ki a szövegből jelszó gyanánt, rögtön fanatizmussal vádolnak.

Mégis úgy érzem, illik rám ez a kijelentés. Jézusból nőttem ki, őbelé kapaszkodtam gyökereimmel. Ha levágod a növény gyökerét, vagy ha kiveszed a földből, nem fejlődik, nem hoz termést, hamar elszárad. Gyökér nélkül nem tudok élni, gyökér nélkül elpusztulok.

„Maradj hát bennem, s akkor én is benned maradok.”

„Maradj! Maradj Katrien! Én is maradok.” Majdnem könyörgés: „Gyermekeim! Kérlek, maradj bennem!” És az ígéret: „Én maradok.”

Ő tehát marad, nem megy el. Bennem maradsz? Erre a kérdésre nem tudok másképp, csak megilletődött igennel felelni. De hogyan valósuljon ez meg az én életemben?

Követni

Hans belekezdett... Egy idő után Jézus néhány tanítványt gyűjtött maga köré, hogy tanítását ők terjesszék tovább. Talán azért, mert egyedül nem volt rá képes. Talán tudta, hogy nem él már sokáig, de most nem ez a lényeg.

Azt figyeld, hogy kiket gyűjtött maga köré: halászokat, vámszedőket... különös, vegyes, furcsa társaságot. Igen különbözőek, valószínűleg nem is a legokosabbak, vagy nem olyanok, akikre mindenki felnéz, mert tekintélyt parancsolóak. És mégis azt mondta nekik Jézus: „A segítségetekkel akarok munkálkodni, és ezáltal, vagy épp emiatt vagytok értékesek.”

Katrien, menj csak el abba a furcsa társaságba, és figyeld meg, mi történik, ha Jézus megszólít: Gyere, kövess, megbízom benned, emberek halászává teszlek!

Gyere és kövess? Miért én? Én igazán nem tudok sokat tenni. És még a nyűgös barátom is itt van, miatta még azt sem tudom, hogy mire leszek képes holnap, holnapután – hát még később. Te mindig odamentél az emberekhez, én hamarosan talán már járni sem tudok, sőt, talán kezet sem tudok majd adni. Nézd csak, ő meg ő igazán jobban tud beszélni Rólad, mint én – sokkal alkalmasabb erre a feladatra. És...

– Ezt mind tudom, és mégis hívlak: „Gyere és kövess!” Annak idején is csak egy furcsa társaság volt, miért ne csatlakozhatnál hozzájuk most? Ha nem tudsz majd odamenni az emberekhez, akkor ők jönnek hozzád. Egy kicsit már most is így van... Ha a karod nem lesz elég erős ahhoz, hogy megölelj valakit, találsz majd más lehetőséget, hogy kifejezhed jóindulatodat, közvetlenségedet.

– De mégis, Jézus, miért én?

– Miért ne?

– ...

– Egyedül képtelen vagyok rá. Emberekre, emberek kezére van szükségem, hogy munkálkodjanak nekem. Velük kell lennem. Bízom benne, hogy sikerül.

– Igen, ha Te bízol bennem, ha Te bele akarsz vágni velem, akkor hiszel abban, hogy valóban sikerül majd nekem. A Te bizalmod hosszan tartó. Ha Te sziklaszilárdan hiszel bennem és bízol a jövőben, a jövőnkben, a jövőmben, akkor én is bízhatok. És akkor a „miért?” vagy „miért én?” kérdés fölöslegessé válik.

Maradni – követni – miért ne?

– Maradj bennem, akkor én is benned maradok.

– Maradsz?

– Igen.

– Gyere és kövess!

– Miért én?

– Miért ne?

– Követni? De hát hogyan?

– Úgy, hogy bennem maradsz, mert akkor én is benned maradok, és útközben minden kialakul.

Szabadság

„Még a börtönben is szabad vagy, mert arra gondolsz, amire akarsz” – jegyeztem meg tizenhárom évesen az egyik órán.

És mi van most? Szabad vagyok-e a börtönömben?

Lassacsckán a lépcső lett a börtönöm. A lift jó megoldás, ha van. De ha nincs?...

Hogy milyen lesz, nem tudtam pontosan, de bíztam benne, hogy jó lesz: egy hét egy apátságban az egyetemi plébánia fiataljaival. Bementem az apátságba. Hideg zuhanyként ért, hogy csak lépcsőt láttam mindenütt, liftet pedig sehol. Minden alkalommal, amikor fölmegyünk, lejövünk, segítséget kell majd kérnem. Cipelniük kell egy egész héten át.

Esti ima az alkony csöndjében. A templom nagy tágasságában. Elég tág volt Istennek meg nekem. Ha csönd van, akkor tud a lelkem a lehangosabbban kiáltani, de akkor tud a legjobban lecsöndesülni is.

Először azt kiáltja: „Miért van itt ez a sok lépcső? Egész héten át folyton kérnem kell másokat, mindig függőm kell valakiktől? Miért nem mondták meg előre, hisz tudják? Na igen, nekik magától értetődő volt, hogy eljutok mindenhová. Igen, végül megy majd minden, de... na igen, tudod.” És akkor szinte hallom: „Katrien, gyermekem. A helyzetet, a lépcsőt nem változtathatod meg, az van. Választhatsz. Fogolynak érzed magad, vagy szabadnak? Csak attól függ, hogyan éled meg, a különbség mégis ég és föld.”

És attól a pillanattól fogva tudtam, hogyan lehetek szabad, és úgy csináltam mindent tovább, hogy szabadnak érezzem magam.

Talita kum!

Barcelona szép város, de mibe csöppentem már megint bele? Tanulmányi úton vagyok. De már megint kegyetlenül sok a nehézség. Hosszas töprengés után megkértem Trient: „Betolnál a templomba? Menjete csak tovább, aztán gyertek vissza értem egy kis idő múlva!”

Nem volt csönd, a miséből nem sokat értettem, de mégis minden annyira ismerős volt. Meghittség vett körül. Az egyik oldalhajójában ültem, nagy volt a nyüzsgés. Mégis sikerült lecsöndesülnöm.

Istenem, mit csináljak ezen a héten? Most nemcsak a lépcsők akadályoznak – bár abból is van elég –, hanem meredekebb-enyhébb lejtők is nehezítik a közlekedést. Gyakran fel sem tudok egyedül állni, mert nem tart meg a lábam, a csomagomat sem tudom vinni. Folyton a korlátaimba ütközöm. Otthon nem így van, ott már tudom, hogyan kell mozognom a korlátozottságaimmal, de itt erőmön felüli dolgokat várnak el tőlem. És ez még egy hétig tart? Vagy... talán éppen azért tapasztalom meg intenzívebben a korlátaimat, mert – konkrétan és átvitt értelemben is – át kell segítettmem önmagamat ezeken a korlátokon?

Trien visszajött értem. Egy koldus kinyitotta nekünk az ajtót. Negyedszer kaptam ilyen segítséget aznap, és most egyszerre másképp láttam az egészet. A koldus – azáltal, hogy kinyitotta nekünk az ajtót – segített kitörni a korlátaim közül. Ettől a pillanattól kezdve örültem és hálás voltam, hogy ott lehetek Barcelonában. Még egy egész hetet.

Ki vagyok?

„Isten megteremtette az embert, saját képmására alkotta...”

Isten látta, hogy nagyon jó mindaz, amit alkotott.” (Ter 1,27.31)

Ki vagyok? A magam szövetségese. Ki az, akivel szövetséget kell kötnöm? Mi az egyéniségem lényege? Katrien vagyok, és elsősorban Isten gyermeke. Ha Isten gyermeke

vagyok, lehetek-e önálló? Hogyne, hiszen Isten annyira szereti gyermekeit, hogy azt akarja: szabadságban élhessenek. Épp emiatt olyan mély és egyúttal olyan sebezhető Isten szeretete. Mély, mert oly határtalan, túláradó, és viszonzásként semmit sem vár el.

Sebezhető, mert elutasíthatjuk, nem kényszerít(het)i ránk a szeretetét.

Mivel Isten gyermekei vagyunk, szabadok vagyunk, szeretetben, végtelen szeretetben van részünk az örökkévalóságig.

Eszembe jut erről az édesanyám egyik nagynénje. Heves természetű, különös asszony, de mindig érdekes, amit mond. Amikor még kicsik voltunk, ölbe vett néha, hogy meglovacskáztasson. Ezt még mondókával is kísérte: „Kicsim, akit Isten úgy szeret és örömmel teremt.” Néha szinte megszólításképpen is elfújta egy szuszra. A jelentőségét nem fogtuk fel, nem gondolkodtunk el rajta. Pedig annyira igaz. Isten szeret, és kedve telik benne, ha örülök és boldog vagyok.

Vagyis a Jézusra szálló égi szózat mindannyiunkra egyaránt vonatkozik:

„Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik.” (Mt 3,17)

Jó márka!

Háromszor voltam Lourdes-ban. A leglényegesebb emlékem minden alkalommal a kereszttal kapcsolatos. A nagy keresztút a hegyen, ahol embernynél nagyobb szobrok állnak. A szobrok önmagukért beszélnek, vonzanak.

Az első alkalommal az egész család együtt ment. Mi, gyerekek még kicsik voltunk. Én tizenegy, Thomas nyolc és Liesbeth alig négy és fél. Lourdes-ban akkor teljesen lenyűgözött a rengeteg égő gyertya, némelyik nagy és vastag volt, némelyik teljesen meggörbült a melegtől. És még úgy is égtek, meghajolva.

A keresztút. Hogy Thomas öcsém mit talált benne, egyáltalán nem értettem. Egyszer fölkapaszkodni rajta éppen elég volt. Ezenkívül mindig sokan voltak ott, messze volt, és emelkedő is nehezítette a haladást. De Thomast Lourdes-ban a nagy keresztút érdekelte a legjobban.

Az emlékezetemben úgy él, hogy naponta megtettük a keresztutat teljesen vagy legalább részben. A hűgomat a keresztúton főleg a fal érdekelte, mert arra felmászható, és azon mehetett tovább. Egyszer azonban sajnos lecsúszott róla, csúnyán felsértette a csuklóját. Erősen vérzett, kórházba kellett vele mennünk.

Úgy tíz évvel később újra Lourdes-ban jártam hat barátommal (akikkel a Pic du Midi-re is felkapaszkodtunk). Lelkigyakorlatos táborban voltunk, és Lourdes közelében szálltunk meg. Többször is elmentünk Lourdes-ba, hol bevásárolni, hol moziba, hol misére. Az egyik alkalommal elmentünk a keresztútra – ekkor már tolókocsival. Minden stációnál megálltunk, imádkoztunk kicsit, megcsodáltuk a hatalmas szobrokat. Mit mondanak ezek a szobrok a szenvedésről és a szeretetről?

Láttuk, hogy igazi latin temperamentummal egy nagy csoport közeledett, előttük egy pap haladt, mikrofonnal a bal kezében, és egy csomó hangszóró volt velük. Odaértek mellénk. A zajos csoporttal mit sem törődve folytattuk beszélgetésünket. Nekünk nem volt szükségünk hangszóróra, hogy megértsük egymást – heten voltunk.

Néhányan rosszallóan néztek ránk, hogy miért nem maradunk csendben.

Hirtelen kilépett a csoportból egy fekete hajú, jól megtermett, tűzpirosra festett ajkú nő, és odajött hozzánk. Kézzel-lábbal kezdte olaszul magyarázni, hogy ide nem szabad tolókocsival behajtani, azonnal forduljunk vissza. Ártatlan bárányként néztünk rá, és maradtunk, ahol voltunk.

A nagy csoport – érthetően – gyorsabban haladt, mint mi. A keresztút hajtókanyarral folytatódott, így velünk szembe kerültek a latin zarándokok. A tűzpirosra rúzsozott ajkú nő még akkorra sem tudott belenyugodni, hogy tolokocsi van a keresztúton. Megint kézzel-lábbal próbálta értésünkre adni, hogy vissza kellene fordulnunk. Tulajdonképpen igaza volt, oda valóban nem szabad tolokocsival bemenni. Nem vettünk figyelembe egy (kicsi és nem is feltűnő) tiltó jelet. Talán az a nő ismerte az utat, és úgy vélte, hogy az út tolokocsival járhatatlan. Kétségtelenül hepehupás volt, de hát kis csoportunkkal két nappal azelőtt megjártuk a Pic du Midit, és az sem volt gyúródeszka simaságú.

Mintha mi sem történt volna, folytattuk utunkat. Valamivel később egy másik pappal találkoztunk. Milyen nagy volt a különbség közte és a tűzpirosra rúzsozott ajkú nő között! Barátságosan, szinte csodálattal méregetett bennünket. Biztatott is: „Jó márka! Jó márka!” Mit értett ezen? A tolokocsit? Vagy mi voltunk a jó márka? Talán jó jel volt, hogy fiatalok a kereszténység mellett döntöttek? Esetleg mind a kettő?

A kereszténység valószínűleg jó márka, nem fakul a mosógépben, és már kibírt 2000 évet. Jó márka, ha vannak olyan fiatalok, akik még most is, újra és újra Jézust követik, ami azt jelenti, hogy a mondanivalóját még mindig értékelik. Értékelik, mert abból és azért élnek.

Nem csupán örvendetes és felemelő azonban, amit tapasztalhatunk. Az egyház híveit a mindennapok gondja béklyóba veri; jobbra csak az idősebb generáció őrzi – kevésbé csorbult – hitét. De épp azért, mert az anyaszentegyház tagja vagyok, látom azt is, milyen határozottan és mély meggyőződéssel választják a fiatalok a kereszténységet. A kenyér kovásza és a föld sója akarnak lenni. Jézus Világosság is, Só is, mi, az Ő fivérei és nővérei, mi is azok vagyunk.

„Ti vagytok a föld sója. Ha a só ízét veszti, ugyan mivel sózzák meg? Nem való egyébre, mint hogy kidobják, s az emberek eltapossák. Ti vagytok a világ világossága. A hegyen épült várost nem lehet elrejtteni.” (Mt 5,13–14)

Keresztecske

Budapesten egy ékszerbolt a kedvenc üzletem. Nem sokkal nagyobb, mint egy szoba. Telis-tele van mindenféle csecsebecsével. Van mögötte egy kis műhely is. Legelőször, amikor oda bementem, úgy 10-11 éves lehettem.

Mama fülbevalót akart. Papa emlékezett egy üzletre, mert gyermekkorában vettek neki ott egy keresztecskét. Nos, az egész család bement a kis üzletbe, azonnal tele is lett a helyiség. Nem győztem nézelődni. Jobbra egy óriási faliszekrény, nagy üvegajtókkal. A polcok tele voltak: fényképpel, pohárral, teknősbéka páncéljával, tálkával, könyvecskével. Biztos, hogy régiségeket láttam, mert minden fakónak tűnt. A fényképeken az emberek öltözete is furcsa volt. Mindent finom por lepett be. A két másik oldalt egy L alakú pult töltötte be, amin és amiben még sok minden más is el volt helyezve. A pult mögött – és talán az ő jelenléte fogott meg leginkább – kicsi, törékeny, öreg bácsika álldogált. A felesége és a lánya is ott volt valahol.

Kértük, mutasson fülbevalót. Dobozokat varázsolt elő a pult alól, a szekrényből, mindenhonnan. Hozzá illő gyűrű? Újra egy sereg doboz. Hogy honnan kerültek elő, nem értettem. Még kevésbé értettem, honnan tudta pontosan, melyik dobozban mi van. Az viszont emlékezetes maradt, mennyire szívvel-lélekllel, mily nagy szeretettel árulta az ékszereit. Talán maga is vette valakitől, megtisztította, kijavította, ha kellett, és úgy tette be a nagy dobozokba. „Megveszed ugyan most ezt az ékszert – mondta –, de egy kicsit azért mindig az enyém marad.”

A tizennyolcadik születésnapom utáni szünetben olyan karkötőt akartam venni, amelyik illett a fülbevalóhoz. A fülbevalót magyar nagymamámtól kaptam, amikor hároméves voltam. Ő maga tizenhét éves koráig hordta. Vannak dolgok, amiken nem szándékozom változtatni, úgyhogy még mindig viselem a türkiz fülbevalót. No, akkor türkiz karkötő kellene. Ha már ott voltam az ékszerboltban, egyúttal akartam egy keresztecskét is venni, mert az előzőt elveszítettem – valószínűleg ott felejtettem valahol az uszodában. Sajnáltam, mert szerettem – egyszerű volt, nekem nagyon tetszett. Fából készült, az egyik felére Jézus volt karcolva, a másik felére meg valaki, aki úton van. Szép együttes volt, mert meggyőződésem, hogy a keresztség, a halál nem a vég, hogy az élet folytatódik a halál után. És ha keresztség jut osztályrészedül életutadon, ne lógasd az orrod, hanem lépj tovább!

Szóval az a régi keresztecském már nem volt meg – tehát újat vettem. Egy türkizest. Végül is nem akasztottam azonnal a nyakamba. Egyrészt úgy véltem, hogy meg kell várnom ezzel a ceremóniával a megfelelő alkalmat, hisz egy keresztecse számomra nem csupán ékszer; másrészt úgy éreztem, hogy még nem illő viselnem, még nem tartozik teljesen hozzám. Kissé túl díszes is volt.

Úgy két évre rá elérkezettnek láttam az időt, hogy viseljem a keresztecskét. Isten és az emberek előtt keresztény akartam lenni. Keresztény mivoltod elsősorban abban mutatkozik meg, hogy mit és hogyan cselekszel, és az emberek is ezáltal ismerik meg egyéniséged lényegét. Kimutathatod azonban keresztény mivoltodat azzal is, hogy valamilyen jelképet hordasz, például egy keresztet. Jézus jelképét, az Ő halálának és feltámadásának a jelképét. A keresztecse, a jelkép másokat is, magamat is arra emlékeztet, hogy keresztény vagyok, hogy Jézust akarom követni.

A keresztecse Jézus életének bizonyos mozzanataira emlékeztet. Emlékeztet arra, hogyan élt. Egy keresztecse a keresztény ember számára megszokott jelkép. Én is viselni akartam ezt a jelképet, és meg is volt már az a keresztecse.

De nem csak úgy akartam viselni, mint egy ékszert. A nagyink néha ebből vagy abból a búcsúból hozott valamit, és hozzáfűzte, hogy megáldotta egy pappal. Megáldotta? Megáldassam a keresztecskémet?

Az egyik látogatásom alkalmával, amikor Jónál voltam Averbodéban, mondtam neki, hogy van nálam egy keresztecse, amit ékszerként akarok viselni, hanem Jézus és kereszténységem jelképeként. Megkérdeztem, megáldaná-e?

– Hát, akkor azt mindjárt megteesszük – válaszolta Jos.

Előkerestem a zsebemből a keresztecskét, és odaadtam neki. Csöndben megáldotta, és a nyakamba akasztotta. Most is viselem.

Hogy az áldás pontosan mit jelent, nem tudom, de van valami jó benne. Valami jót mondanak, valami jót kívánnak nekünk, és talán útra is bocsáttatunk – Jézus társaságában.

Jó pár év múltán ismét eljutottam a kis ékszerboltba. Az apa, az öreg bácsi addigra már meghalt. A lánya viszi tovább az üzletet, ugyanolyan gonddal. Még emlékezett rá, hogy a keresztet, amit viseltem, évekkal azelőtt náluk vettem. Az üzlet Budapesten egy kis utcácskában van. Nekem úgy tűnt, mintha azon a környéken megállt volna az idő.

Lábmosás

„Ha tehát én, az Úr és Mester megmostam lábatokat, nektek is meg kell mosnotok egymás lábát.” (Jn 13,14)

Az utolsó vacsora előtt Jézus letérdelt a tanítványai előtt, megmosta a lábukat, mindegyikét, szép sorjában.

Mit tennék, ha élém ülne és meg akarná mosni a lábamat? Hagynám-e nyugodtan, hadd csinálja, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, vagy meghökkennék, de mégis hagynám, vagy... hevesen ellenkeznék, mint Péter?

Jézus, aki a tanítványai lábát mosta, azt mondta, hogy nekik is ugyanezt kell tenniük egymással.

Az egyik nagycsüörtökön a szertartás keretében néhány hívő lábát megmosták. A jelenet szíven ütött, megindított. A pap, aki a jelenlévők lábát mosta, mások segítségére szorult, mivel maga is beteg volt; mindent előkészítettek neki, feladták a kötényt, sőt, még abban is segíteniök kellett, hogy a tálba vizet öntsön. Egyedül képtelen volt rá, mégis megmosta néhány jelenlévő lábát.

Jézus, aki a lábunkat mossa, azt mondja, hogy ugyanezt kell tennünk egymással... Valaki másnak a lábát megmosni.

A saját lábamat sem tudom megmosni, legalábbis ha a zuhany alatt állok.

Valakit ápolnom? Valószínűleg inkább fordítva fog történni. A lábmosással Jézus a szolgálatkészségről ad példát. Hogyan lehetek szolgálatkész?

Mivel nyűgös barátom sok mindenben akadályoz, talán meg kell fordítanom a szerepeket. Esetemben talán azt jelenti a szolgálatkészség, hogy elfogadom, eltűröm, hogy mások mossák a lábamat, mások gondoskodjanak rólam.

Ez igazán nem nehéz – gondolhatod –, hisz semmit sem kell tennem. Nem akarok túlozni, de nem olyan könnyű, mint amilyennek első pillantásra tűnik. Mindent megcsinálnak, amit kérek, csak épp egy csöppet kevésbé jól, mint ha magam csinálnám.

És hogyan tudok én másokat szolgálni? Azt hogy csináljam?

Eleinte egyáltalán nem voltam biztos benne, de egyre inkább az a meggyőződés, hogy sokakban él a jóság, a szolgálatkészség, a segítőkészség. Ezek az emberek talán nem tudják, vagy nincs alkalmuk kimutatni jó szándékú késztetéseiket, mert általában mindenki mindent maga akar csinálni. Nyűgös barátom gondoskodik arról, hogy én erre képtelen legyek. Talán úgy vagyok szolgálatkész, ha kimutatom: „Nézd, segíthetsz nekem, csináld csak! Biztos vagyok benne, hogy tudsz nekem segíteni.”

Az autó, amivel járok, elég magas, én meg nem nőtem túl nagyra, úgyhogy nem tudok közvetlenül beülni az ülésre. És egyből beszállni sem tudok, mert túl magasat kell lépni, hát kitaláltam valamit. Van egy zsámolyom, amelyre madzagot kötöttem. (A madzag arra való, hogy felhúzhassam a zsámolyt, ha már benne ülök az autóban.) Így be tudok szállni egyedül is, de néha, ha fáradt vagyok, még így sem.

Az egyik este nagyon elfáradtam, és egyedül voltam az utcán, senki ismerőst nem láttam a közelben. Ha nem akartam ott éjszakázni, egy ismeretlent kellett megkérnem, hogy segítsen. Éppen arra kerékpározott valaki, akit meg is szólítottam:

– Hölgyem, szeretném megkérni arra, hogy segítsen már föl erre a zsámolyra.

– Mit akarsz?! – hallottam rögtön a választ, valami olyan volt benne, hogy: – Megbolondultál? Vagy velem járatod a bolondját?

– Van egy nyűgös barátom, miatta képtelen vagyok egyedül beszállni. Ha egy kis segítséget kapok, akkor sikerülni fog.

Erre letámasztotta a kerékpárját és rendkívül gondosan segített (ezt ugyanis megérezttem). Nem erre számítottam – talán ő sem. Aztán mindketten mentünk a dolgunkra.

Sokakat kértem már meg arra, hogy segítsenek, és emlékezetem szerint eddig még soha senki nem tagadta meg a segítséget. Az előfordul, hogy meglepődnek, ha kérsz valamit, de az általános tapasztalatom, hogy szívesen segítenek az emberek.

És mi van a saját segítőkészségemmel? Talán a következő. Meghallgatom például, hogy valaki elmondja nekem a kedvenc receptjét, miközben leveszi a hűtőpultról az előre csomagolt szalonnát, amit kértem.

Jézus példát adott tanítványainak, hogyan mossák meg mások lábát. Nekem is példát ad, hogyan lehetek segítőkész.

„Jézus tudta, hogy az Atya mindent a kezébe adott, s hogy Istentől jött és Istenhez tér vissza. Mégis fölkel a vacsora mellől, levetette felső ruháját, fogott egy vászonkendőt és maga elé kötötte.” (Jn 13,3–4)

Mi a szenvedés értelme?

– Jos, mi a szenvedés értelme?

– Mi az élet értelme?

– ???

– Ne gondold, hogy lekicsinyelem azt a tényt, hogy a nyűgös barátoddal kell élned. Nem lehetséges talán, hogy a szenvedés értelme az élet értelmébe van beágyazva? Akkor talán sokkal közelebb van a kettőnk szempontja egymáshoz, mintsem gondolnánk, és akkor az a kérdés, hogy mi a szenvedés értelme, másodlagossá válhat.

Mi a szenvedés értelme? Mi az élet értelme? Ezek a kérdések hol jobban gyötörnek, hol kevésbé.

A nyűgös barátom: olyan adottság, amivel nekem nap mint nap gondolnom kell, másoknak ellenben nem. Miért? Mi az értelme a nyűgös barátomnak? Nem arról van szó, hogy megkerülöm a kérdést, de kimerítő hadakozásba sem szeretnék belemenni. Tehát talán az a helyes, ha úgy tekintem, hogy a nyűgös barátom az életem lényegéhez tartozik, így egy kérdéssel kevesebbet kell megválaszolni.

Ami még kérdéses, az az élet értelme.

Nincs rá igazán világos, tiszta válaszom. De valamilyen válaszom azért van, ami megnyugtató is. Ennek tudatában tovább tudok lépni. Az életem értelme épp saját létezésemből fakad. Talán azért, mert Isten szeret és jönnek tart engem úgy, ahogy vagyok. Ez nyugtat meg.

Isten szeret engem, nem azért, mert képes vagyok valamire, vagy csinállok valamit, hanem pusztán azért, mert vagyok. Neki ez elég. Ebben a szeretetben élhetek. Ez a szeretet mutatja meg, hogy kicsoda Ő valójában, ez ad értelmet életemnek.

Azért vagyok itt, azért létezem, mert Isten szeret engem – ellenszolgáltatás nélkül, *csak úgy*.

A *csak úgy* talán nehezen érthető, mert ha mi, emberek valamit teszünk, akkor azt leginkább valaminek az eléréséért, valaminek a szándékával tesszük. Isten más. Ő szeret, csak úgy, ellenszolgáltatás nélkül – magáért a szeretetért, mert ez az ő lényege.

Isten áldjon és óvjon!

„Jézus imádkozott az atyához: »Nem azt kérem tőled, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól.«” (Jn 17,15)

Ez a szentírási részlet elkerülhetetlenül a szüleimre emlékeztet, akik minden egyes alkalommal, amikor keresztet rajzolnak a homlokomra, kimondják és gondolják is: „Isten áldjon és óvjon!”

Régebben lefekvés előtt adták a keresztet a homlokomra. Még most is kapok néha, ha vasárnap este egy hétre vagy netán hosszabb időre elindulok Leuvenbe, vagy ha egyedül indulok táborba, egyáltalán: ha elutazom valahová.

Ha keresztet adnak, megnyugtat, bizalmat ad, felszabadít. Felszabadít, mert elmehetek a magam útján. Elengednek. Bizalmat ad, mert noha egyedül megyek, nem maradok egyedül. Istent (az Atyát, a Fiút és a Szentlelket) kérik arra, hogy legyen velem, vigyázzon rám, óvjon. Bizalom és nyugalom szerintem szorosán kapcsolódik egymáshoz. Ha valakiben megbízom, nyugodt vagyok a társaságában. Ha Istenre bíznak, miért ne nyugodnék meg Nála? Ha bízom Istenben, miért nyugtalanokodnék, mitől kéne félnem? „Isten áldjon és óvjon!” – ez a legjobb kívánság, amit valakinek mondhatsz, ha elváltok egymástól. Hogy Isten megáldjon, hogy jól menjen a sorod, hogy ő óvjon, hogy ő gondoskodjon rólad, hogy ő segítsen, ha kell. Ezzel a jókívánsággal bocsátlak el, és nem egyedül engedlek az útra. Ő mindig veled van, készen áll, amikor én nem lehetek ott.

Jézus kívánja ezt nekünk, szülők kívánják ezt gyerekeknek, társ a társának, barát a barátjának.

A helyes kérdés

– Néha elgondolkozom, feltűnne-e, ha nem léteznék. Nem állna meg a világ...

– Helyesen kell feltenned a kérdést. A kérdés nem az, hogy milyen lenne a világ nélküled, mert most már létezel. A kérdés az, hogy mivel vált szebbé a világ, amióta létezel, továbbá hogy hol és hogyan teheted szebbé a világot?

– Nehéz kérdés, nem tudok rá kapásból válaszolni.

Nem hagyott nyugton a kérdés, igyekeztem alaposan átgondolni.

Látványos dolgokról, nagy tettekről vagy művészi alkotásokról nem lehet szó, ezt igen hamar beláttam. Ha valamivel szebbé tehetem a világot, az csak egyszerű, hétköznapi dolog lehet.

Különben is, mi az, hogy „szép”, és mi az, hogy „szebbé tenni”? Mert ha nem tudom, mi a szép, nem ismerem fel, és nem is érzékelhetem.

Szerintem szép a...

*sok csillag a szemedben,
a mosoly az arcomon,
ha kifényesedik, ami tompa fényű,
ha pezseg az élet,
ha kis emberek naggyá lesznek.*

Hogy mivel tehetem szebbé a világot?...

Ami szép, megosztom másokkal: a csillagot a szememben, a mosolyt az arcomon, a fényt és pezsgést az életemben. Amit szeretek, annak gondját viselem. Szidolt, fényesítőt viszek magammal, hol mosolygok, hol... Hol önbizalmat növelő szert adok, biztatást, amikor azt mondom, hogy hiszek valakinek a tehetségében, lehetőségeiben, vagy csak egyszerűen megdicsérem... És mindehhez elegendő az, hogy Katrien vagyok.

Megpihenni

„Ezt felelte: »De miért kerestetek? Nem tudátok, hogy nekem Atyám dolgaiban kell fáradoznom?«” (Lk 2,49)

Megpihenni. Otthonosan érezni magad az emberek és Isten társaságában.

Tanulni önmagában véve magányos elfoglaltság. Néha vizsgák után levezetésképpen elmegyek este valakit meglátogatni. Nem várok a találkozástól semmi különöset. Üldögélünk, nézelődünk, mindenféléről beszélgetünk, ami csak az eszünkbe jut, és meghallgatjuk egymást.

Ilyenkor otthon érzem magam.

Ha hétvégén hazamegyek, nem sokat tanulok. Már a gondolattól is irtózom, hogy egyedül üljek a szobámban, főleg akkor, ha csak rövid ideig maradhatok otthon. Szívesen üldögélek a nappali egyik sarkában, vagy álldogálok a konyhában, körülnézek, mindent alaposan szemügyre veszek, és szavakba öntöm, ha valami eszembe jut. Egyszerűen a törtétekről, arról, ami foglalkoztat. És meghallgatom az otthoniak történeteit. Ilyenkor megpihenek. Otthon vagyok. Mindent szabad, semmit sem muszáj.

Lényegében ugyanezt érzed akkor is, ha megpihensz Istennél.

Szívesen üldögélek a templomban. Főleg, ha a templom épülete meleg nyugalmat áraszt. Ülni a templomban, nézelődni, elmondani Istennek, ami eszembe jut, megosztani vele, ami éppen foglalkoztat, és figyelve hallgatni...

Ilyenkor otthon érzem magam Istennél. Megpihenek.

Ez volt olyan nagyszerű abban, ha a flamand nagyimmal együtt nyaraltunk. Ha egy templomot vagy kápolnát találtunk útközben, ami nyitva volt, bementünk. Nagy ott mindig leült egy kicsit, és magába szállt.

Megpihenni Isten házában. Ha nagy nem volt velünk, akkor is bementünk, de akkor az mégis másmilyen volt, nem csöndesültünk úgy el.

Egy alkalommal Franciaországban a közelünkben egy román stílusú kis templom volt, amit rövid sétával még én is el tudtam érni. Nagyival együtt többször odamentünk. Csak úgy.

Csak templomban lehet megpihenni Istennél?

Szerintem mindenütt lehet, de mondjuk egy nagy áruház nem a legalkalmasabb hely az ilyesmire.

Könyvekkel zsúfolt íróasztalom sem segít ebben, és mégis a szobám az, ahol otthon akarom érezni magam, meg akarok pihenni Istennél. Élet és imádság nagyrészt egybefonódik, összekapcsolódik. Többször észreveszem magamon, hogy minden különösebb ok nélkül templomi énekeket kezdek dúdolni. Az ima folytatódik, átítatja az életet. Néha kifejezetten helyet akarok adni Istennek, időt akarok szakítani rá, hogy vele lehessenek. Épp úgy, ahogy találkat beszélsz meg a barátaiddal. A teret is el akarom határolni. A mostani szobám túl kicsi ahhoz, hogy külön imasarkot rendezek be, de egy gyertya vagy tompított fény és az olyan hely, ahol nap közben nem szoktam tartózkodni, segít abban, hogy elhatároljam a teret.

A tehéneffektus

– Ez a te kis autód?

– Igen.

– Ilyen kis, tető nélküli autót még sose láttam – csacsogta az egyik óvodás a nyári napközis táborban.

– Te Liesbeth, milyen sötét pillantást vetettél arra az asszonyra? – dorgálta mamám Liesbeth húgomat.

– Igazad van, de nem kellene úgy bámulnia Katrient meg a tolókcóját – mondta a húgom.

– Bert, miért nem maradtunk az évfolyamtársainkkal?

– Nem akarok velük maradni. Nem láttad, hogyan néztek, amikor felálltál a tolókcóból?

– Nem, Bert, nem láttam.

Talán már észre sem veszem. Azok, akik tolnak vagy velem vannak, gyakran előbb veszik észre, mint én.

Néha látom, hogy az emberek meresztgetik a szemüket, ha meglátnak, vagy meglátják a tolókoszimot. Ha pillantásunk véletlenül keresztezi egymást, legtöbbször barátságosan odamosolygok, mert talán azért meresztik úgy a szemüket, mert azelőtt még soha nem láttak senkit, aki – noha tolókosziban ül – jól érzi magát, mondhatni boldog.

Egy végtelenbe vesző, egyenes, sima aszfaltút vagy egy hosszú folyosó mindig száguldásra csábít. Főleg akkor, ha van, aki toljon, és ő is szívesen kitör az illedelmes viselkedés korlátai közül.

– Fussunk? – kérdezem.

Általában ez a jeladás, amire jó erősen megkapaszkodom a tolókoszi karfájába. Elkezdünk futni. Olyan gyorsan, hogy a két kis első kerék berezonál. Fantasztikus érzés! Mindenki tátott szájjal bámulja a meghökkentő jelenetet. Figyelik, ahogy közeledsz, követnek a szemükkel, és még sokáig utánad néznek. Sokak szemét helytelenítő pillantás fátyolozza: „Ezek a mai fiatalok!”

Ezt a jelenséget *tehéneffektus*nak nevezem.

Ha elhaladsz egy legelő mellett – főleg ha egy zshivajgó társaságban vagy –, a tehének abbahagyják a legelést. Pár lépést tesznek feléd, balgán felemelik fejüket, szemükkel követik a nyugalmukat megzavaró csoportot. Néznek utánuk, majd pedig – mintha mi sem történt volna – folytatják a legelészést.

A csiga és a versenyautó-csoda

Csak ha másokkal hasonlítottak össze, akkor tűnt fel, hogy nem vagyok olyan fürge, mint amilyenek ők. Csak ha másokkal összehasonlítanak, akkor tűnik fel, hogy én, Katrien mozgáskorlátozott vagyok.

Versenyautó-csoda – így keresztelték el barátaim az elektromos tolókoszimot.

Versenyautó-csoda, mert egészen gyorsan megy. Már jó egy hónapja megvolt a versenyautó-csodám, amikor egyszer mégis a másik, zöld tolókoszival mentünk el sétálni. Wim útközben csigának nevezte el a zöldet, mert nem magától megy, és nem is olyan gyors, mint a versenyautó-csoda. Ezt a nevet tehát azért kapta, mert összehasonlítottuk a versenyautó-csodával. Mégsem mondhatom, hogy az egyik jobb, mint a másik, mert mindegyiknek megvan az előnye.

Ha versenyautó-csodával közlekedem, függetleníthetem magam másoktól. A csigával viszont – mivel valakinek tolnia kell – garantált a társaság. Arról nem is beszélve, hogy erdei utakon, sáros csapásokon is lehet vele haladni, sőt, még lépcsőn is, le-föl, föl-le.

A csiga volt meg először, utána jött a versenyautó-csoda. Tulajdonképpen kiegészítik egymást, épp azért, mert annyira különbözőek. Utólag tudtam meg, hogy néhány barátom meghökkent a versenyautó-csoda megérkezésén. Valóban szükségem volt erre? Azt jelenti-e a versenyautó-csoda, hogy nyugős barátom erősebb lett? Tehát rosszabbodik az állapotom?

Kérdeztem őket, hogy milyen színű versenyautó-csodát válasszak. Ez volt az első alkalom, hogy a versenyautó-csodát szóba hoztam. A szín volt amúgy a leglényegtelegebb kérdés, amiről döntenem kellett, én mégis alaposan meghánytam-vettem. A piros ki volt zárva, mert akkor túlságosan hasonlítana egy tűzoltókoszira. A sárga is, mert az a sárga angyalra emlékeztet. A zöld tetszett, de zöld tolókoszim már volt, a csiga. Kérdeztem barátaimat, hogy ezek után melyik színt választanák? Végül a kékre esett a választás.

Magam sokáig fontolgattam: legyen-e versenyautó-csodám, vagy sem. Eleinte én is úgy éreztem, hogy ez az állapotom rosszabbodásának a jele, annak, hogy gyöngülök. És már eladdig is irtóztam attól, hogy megbámulnak. Már azon is megrökönyödtek, hogy felálltam a

csigámból. Vajon akkor hogy fog kiesni a szemük, ha majd a versenyautó-csodámból állok fel?

Végül – pár hónap múltán – beleegyeztem a versenyautó-csoda megvásárlásába. A szint barátaim természetesen velem együtt választhatták ki. Talán nem meglepő, hogy az első reakciónk a megdöbbenés volt, csak ezután hasonlíthattuk össze a csigát a versenyautó-csodával. Hozzá kellett még szoknom.

Ha a csigával közlekedünk, és nem tartogat túl sok meglepetést az az út, amelyen haladnunk kell, akkor az, aki tol, mellettem jöhet. Ha viszonylag egyenletes az út, elég, ha egy kézzel tol, egyébként sétálhat a tolókosci mellett. Remek. Azoknak a társasága, akik így tolnak, igen kellemes, mert gyakorlottak, hozzá vannak szokva a várható veszélyek elhárításához.

Mennyivel más most a versenyautó-csodával valaki mellett sétálni, beszélgetni vele. Ha a csigában ültem, a semmibe beszéltem, aki pedig tolt, elbeszélte a fejem fölött. Nem láttuk egymás arcát.

Most egészen másképp zajlik a beszélgetés. Nem kell folyton megszakítanunk, hogy gyakorlati utasításokat adjak arra vonatkozóan, hogyan legcélszerűbb a csigával manőverezni.

Lassacskán belátom, hogy a versenyautó-csoda kereke a lábam, és hogy a lábam épp olyan bizonytalan, mint egy egészséges ember lába síkos talajon, csúszós talpú cipőben.

A csiga és a versenyautó-csoda kiegészítik egymást, sok mindent megoldok a kettővel, mégsem helyettesítenek mindent. Egyikük sem jelent maradéktalan megoldást szomorúságomra. Mert elszomorít, hogy nem tudok a többiekkel játszani, noha volna kedvem hozzá, nem tudok velük futni, vagy homokvárat építeni a homokozóban...

A homokozó

– Ami az életben igazán fontos, azt nem az iskolában tanulod, hanem a homokozóban. – Ez a kijelentés nagyon meglepett. Az utóbbi két hétben ugyanis sokat ültem a homokozó körül, és mit láttam? Játzó gyerekeket.

A játszótéren a homokozó központi helyen van. Ott ültem hát a homokozónál, és nézelődtem. Csak hogy jelen legyek; ott legyek, ha valamelyik gyerek valamit mondani, kérdezni akar. A homokozón kívül ültem a tolókosciban, mert a tolókosci elakad a homokban.

Végül döntöttem, hogy jöjjön az elektromos tolókosci. Hadd bámuljanak az emberek! És akkor még oly sokáig tartott, amíg valóban megérkezett. Elkezdtem valóban várni rá, kívántam, hogy megjöjjön. És ha csalódást fog okozni?... A barátaim is várták, kérdezték, hogy megjött-e már. Jól esett. Van, aki támogat. Van, aki felfogja, hogy nagy lépésre szánod el magad, mivel egyrészt új világ tárul fel, másrészt bezárul valami, ahova nincs visszaút. Mert elismered, hogy szükség van rá, hogy már nem megy nélküle, hogy csökkentek a lehetőségeid.

Amikor aztán valóban megjött az elektromos tolókosci, nem volt még egészen az „enyém”. Még nem volt magától értetődő, hogy: „Szia, Katrien vagyok, van egy tolókoscim, de anélkül is megy még valamennyire.”

Még alig volt meg az elektromos tolókoscim, amikor a nyári napközis táborba mentem. Elbizonytalanodtam: fog-e valami változni az elektromos tolókoscim miatt? Még inkább megbámulnak majd, ha egy elektromos tolókosciból állok fel, és nem a kézi irányításúból? Az elektromos tolókoscival szabadabb leszek, önállóbb – de bolderabb leszek-e tőle?

A gyerekek adtak feleletet a kérdésre – mert hisz a homokozóból jönnek –, rávilágítottak, hogy milyen a tolókosci. Megcsodálták a lámpákat, a gombokat, és újra meg újra el kellett magyaráznom, mi mire való, hogy mihez nyúlhatnak hozzá, mihez nem.

Willem nem nagyon tudta megjegyezni mindezt, a többiekkel sem szívesen játszott, amit azonban tőle tanultam, nehéz szavakkal kifejezni. Futni, ugrálni és hintázni szeretett. Ilyenkor csak úgy sugárzott az arca az örömtől. Nem lehetett kifárasztani. De ki a fene akart vele futkosni abban a melegben? No, én hajlandó voltam körbe-körbe utána kerekezni az elektromos tolókoscimmal. Jó pár kört megtettünk így aznap a kosárlabdapályán. Willem bolondosan örült, hogy futkoshatott, és engem is eltöltött az öröme. Willem egyértelműen a tudomásomra hozta, hogy én voltam az, aki vele futkosott, nem a tolókosci.

Ott ültem újra a homokozó mellett, és rájöttem, hogy nem a tolókosci okoz nekem örömet, hanem azok, akikhez a tolókoscival eljutok.

Beláttam, fel is fogtam: képtelenség, hogy mindazt, amit azelőtt a gyerekekkel csináltam – hogy játszottam velük, hogy próbáltam türelmesen megmagyarázni nekik mindent, ami csak érdekelt őket, hogy új lehetőségeket vázoltam nekik, biztattam őket, meghallgattam apró-cseprő gondjaikat – csak egyedül, csak magamtól csináltam volna. Nem tudok más magyarázatot adni, talán csak azt, hogy Jézus az, aki általam mindezt a gyerekeknek adta.

Én talán gondoskodhatom arról, hogy a kút ne száradjon ki, de csordultig megtölteni csak Isten képes. Micsoda örömet okoz, ha szétoszthatod, amit kaptál. A lényeg azonban az, hogy nem tudnám szétosztani, ha nem kaptam volna. Ahhoz pedig, hogy kaphassak valamit, időre van szükség. Csöndre, amely csöndben Isten mindenfélét odasúghat, bizalmat érlelhet, erősíthet...

Pingvin

- Miért jársz így? (És akkor Tim, aki 10 éves, utánozta azt, ahogy a pingvin jár.)
- Mert nem tudok másképp.
- Miért van tolókoscid? (Liesbeth, 6 éves)
- Mert beteg a lábam, és emiatt hamar elfárad. Ezért nem tudok sokáig sem állni, sem járn.
- Ez mire való? (5 éves)
- Ez a fék, ez tartja vissza a tolókoscit, hogy el ne guruljon magától.
- Ez mi? (4 éves)
- Nézz csak ide, ezzel fordíthatom el a lábtartót, így.
- Miért ülsz tolókosciban? (6 éves)
- Mert beteg a lába és hamar elfárad – válaszolja helyettem Liesbeth, aki már az előbb választ kapott ugyanerre a kérdésre.
- Mi a bajod? (12 éves)
- Az izmaim betegek, emiatt kevesebbet bírnak, hamarabb elfáradnak, mint azoké, akiknek egészséges az izomzatuk.
- Néha tolókosciban ülsz, néha meg jársz, ugye? Futni tudsz? (7 éves)
- Nem, most már nem, de amikor olyan idős voltam, mint most te, tudtam még futni, és a mászókára is fel tudtam mászni. Ez most már nem megy.
- Hát úgy könnyű, ha mindenfélét bepakolhatsz a tolókosciba. (Épp a játékokkal teli dobozt raktam az ülésre.)
- Ha nagy leszek, nekem is kell egy ilyen tolókosci. (6 éves)
- Mégis jobb ám, ha tudsz rendesen járn.
- Nem mindig olyan kellemes a tolókosci, hallod-e.
- Azért ülsz néha a tolókosciban, mert nem tudsz olyan jól járn.

- Hol lehet ilyen kis autót venni? (Jonathan, 7 éves)
- Az üzletben.
- Nem tudsz felállni a földről, értem én, de ha így próbálnád, először négykézlábra, és aztán így, és aztán így támaszkodni... (Az egyik gyógytornász gyakornok próbálkozott nekem tanácsot adni, mert a lényeg nem ért el a tudatáig.)
- Jókedvűen figyeltem, aztán azt mondtam:
 - Nézd, régebben én is így csináltam, de most már tényleg képtelen vagyok rá.
 - És a nyugős barátod, az az izombaj, mi az tulajdonképpen?
 - Amennyire én tudom – mert még nem egészen ismert ennek a betegségnek a természete, mivel igen sokféle izombaj van – a következőről van szó. Van az izom, abban található izomsejt meg kötőszövet. Az izomsejtek felelősek a mozgásért, biztosítják az erőt. Esetemben egy idő után a kötőszövetből több termelődik az izomsejtek rovására, ami azt jelenti, hogy kevés izomsejt marad, kevesebb az erőm, hamarabb elfáradok.
 - Fáj akkor valamid?
 - Nem, rendes körülmények között nem. Talán ugyanazt érzem, mint te, csak náladnál gyorsabban elfáradok. Ami neked mondjuk 1 kilométer, az nekem úgy 20 méter. Nem tudom egészen pontosan megbecsülni.
 - Csak a lábad?
 - Nem, mindenem. De a járásomon tűnik fel a legjobban. A vállam is, például. Csak bizonyos magasságig tudom felemelni a karomat. Ha valami nehéz, nem tudom már felemelni.
 - Rosszabbodik még?
 - Igen, de nem egyik napról a másikra. Alig veszem észre. Akkor tűnik fel, ha valahova egy idő után visszatérek. Lehet, hogy csak akkor érzékelem: ezt még meg tudtam tenni a legutóbbi alkalommal, vagy pedig: legutóbb ezt még másképp csináltam. Abban is megmutatkozik, hogy egyes dolgokat másképp csinállok. Még meg tudom ugyan csinálni, amit akarok, de kénytelen vagyok „besegíteni” valahogy, egyes helyzeteket másképp oldok meg. Fogyatékoságaimat tehát máshogy, a még meglévő lehetőségekkel kell ellensúlyoznom.
 - És hogy lesz tovább?
 - Nem tudom. Most 24 éves vagyok, több, mint az életem felét együtt kellett már töltenem a nyugős barátommal. Valaha mindenre képes voltam. Nem nyújtottam ugyan kimagasló teljesítményt, de mégis.
 - Ha reggel fölbredés után öt perc alatt megmosakodnék, felöltöznék... újra le kéne feküdnöm utána, annyira kimerülnék.
 - Egészségesen még mindent meg tudtam csinálni, de lassacskán elfelejtem, milyen érzés volt ugrálni, futni, mászni, kézen állni...

És mi a jövőm? – kérded.

Hogy pontosan milyen lesz, nem tudom. Senki sem tudja megmondani. (Talán még ez a szerencse.)

A bizonytalanságot oldja egy kicsit, hogy a nyugős barátommal élve mostanáig sok mindent megtanultam. Megtapasztalhattam, és tudom, hogy szeretetben, Isten szeretetében élhetek. Tudom, hogy Isten elfogad úgy, ahogy vagyok – a nyugős barátommal együtt –, és így lassacskán megingathatatlanul bízom, noha bizonytalan a holnap.

Remélem, hogy ma, holnap és minden nap teljes odaadással imádkozhatom Huub Oosterhuis³ fohászatát:

„Tiéd a jövő,
jőjjön, aminek jönnie kell!”

Köszönöm

Uram,

*Köszönöm, hogy virágos az utam,
némelyik virág kicsi
– úgy haladok el mellette, hogy észre sem veszem –,
de színezi az utam.*

*Köszönöm, hogy emberekkel találkozhatom,
akik olyanok, mint egy szép virág,
talán csak alkalmi járókelők,
de mégis szürke lenne nélkülük az életem.*

*Köszönöm, hogy madarak követnek,
röpdösnek körülöttem.
Túl gyorsak ahhoz, hogy megszólíthatnám őket,
de ők vidítanak útközben.*

*Köszönöm, hogy emberekkel találkozhatom,
akik olyanok, mint egy vidám madár,
sokszor azt sem tudom, hogy hívják,
de ha egy mosolyt kapok, vagy biztató szót,
az néha tovább röpít.*

*Köszönöm, hogy útjelzőt raksz az utam mellé,
nem sokat látok,
csak keresztútnál vagy az út mellett
azért, hogy biztass: jó irányba megyek.*

*Köszönöm, hogy olyan emberekkel találkozhatom,
akik olyanok, mint egy útjelző,
nélkülük néha nem tudnám,
merre tovább.*

*Köszönöm, hogy öszvért adtál mellém az útra,
amelyik hűségesen jön velem,
néha előre szalad, néha lemarad, néha mellettem poroszkál,
de mindig ott van, ha meg kell pihennem.*

*Köszönöm, hogy emberekkel találkozhatom,
akik olyanok, mint egy öszvér.
Nem, nem csökönnyösek,
hűséges utazótársaim.*

³ Huub Oosterhuis Amszterdamban született 1933-ban. Költő és teológus. Jelenleg is Amszterdamban él, egy ökumenikus diákközösség vezetője.

*Felvesznek útközben,
ha szükséges.*

*Köszönöm, hogy adtad a napot,
mert ontja a fényt, melegít, életerőt ad.
Köszönöm, hogy elküldted Jézust,
aki olyan, mint a Nap.*

Köszönöm, Uram!

Az utolsó oldal

Vannak, akik egy könyvet előlről kezdenek olvasni, és fejezetről fejezetre haladnak tovább. Vannak, akik az utolsó oldalt olvassák el először, utána a többi.

Ez az utolsó oldal mindannyiuknak szól.

Néha, miközben írtam, elkezdtem kételkedni.

Nem kérdés, hogy Istenről akarok írni? Nem beképzeltség, hogy annyit írok magamról?

Mégis folytattam tovább az írást, mert meg akartam osztani az örömet másokkal.

Különböző eseményekről írtam, egymáshoz lazán kapcsolódó történeteket – körülbelül tíz év eseményeit. Az események hol egy szoborhoz kapcsolódnak, hol ahhoz, hogy valahol megsejtem Istent, megérezem Isten jelenlétét, azt, hogy Ő az emberekben él, az emberekben mutatkozik meg.

Akik a könyvet már elolvasták, megíthetik, hogy sikerült-e elérnem, amit akartam. Én pedig elégedett leszek, ha lesz egyetlen olyan olvasó, akinek a könyvem segítséget nyújt.

Érdemes élni, érdemes élnem, érdemes élned, már akkor is, ha csak egyetlen embernek reménysugarat vihetünk az életébe.

Isten sűgja: „Gyermekem vagy.”

Ez elég. Ennél több nem kell.

Függelék

A Henri Nouwenről elnevezett és először 2000-ben kiosztott díj azt a kéziratot illeti meg, amelyik időszerű, meggyőző, felrázó módon ír a lelkiségről, és ezzel hozzájárul ahhoz, hogy felismerjük Istent napjainkban.

Ezt a célt a névadó Henri Nouwen (holland római katolikus lekipásztor, 1932–1996) így fogalmazta meg: „Egy lelkiséggel foglalkozó szöveg akkor jó, ha kérdést tartalmaz, és ha megihlet. A kérdésfeltevés arra készíten minket, hogy bevalljuk bűneinket és hogy megtérjünk, a megihletés segít abban, hogy felemeljük a fejünket, hogy újult erővel és önbizalommal tovább lépjünk.”

Mindezt hogyan lehet megvalósítani? „Mondj el egy történetet! – tanácsolja Henri Nouwen. – Gyakran megtörténik, hogy karizmatikus személyek, akik mélyen hívők, másokat gyorsabban felráznak, megihletnek, mint elfakult dogmák. A történetnek az az egyik meglepő sajátossága, hogy helyet nyújt. Egy történetben lakhatsz, körbesétálhatsz, megtalálhatod a saját helyed. A történet tükröt tart eléd, de a döntés és a cselekvés lehetőségét meghagyja neked. A történet arra készíten, hogy találkozzunk, beszédbe elegyedjünk másokkal, hogy kicserélhessük azokat az érzéseket, gondolatokat, amik a lelkünk legmélyén élnek.”

Katrien Kúti *Talita kum!* című műve 2000-ben a Henri Nouwen-kéziratpályázat második díját nyerte el.

További információk: <http://nouwen.net>

Katrien Kúti